CHORVATSKO VIDĚT, DOTKNOUT SE, ZAŽÍT

PODIVUHODNÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ CHORVATSKA

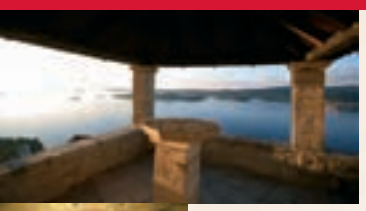

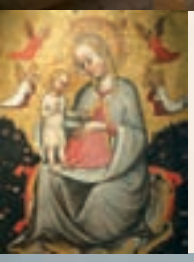

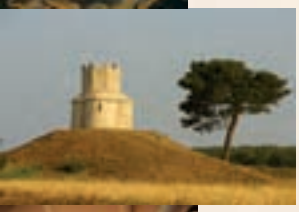

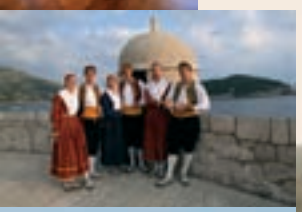

GRATIS

CHORVATSKO

Chorvatské turistické sdružení

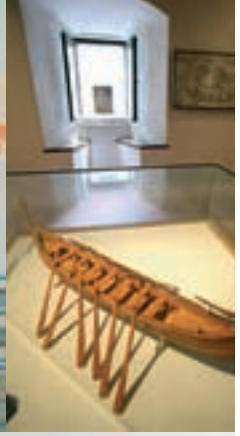

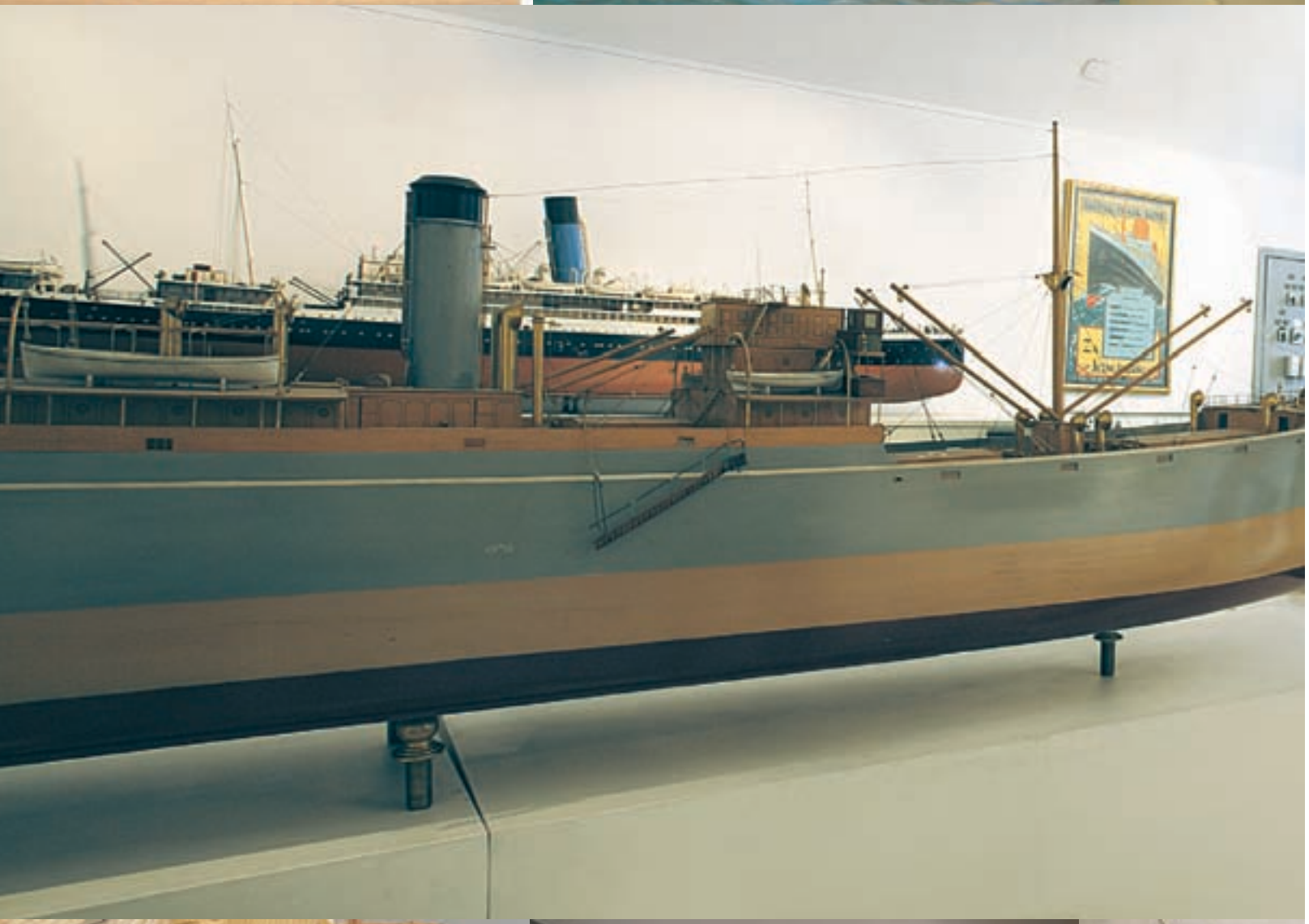

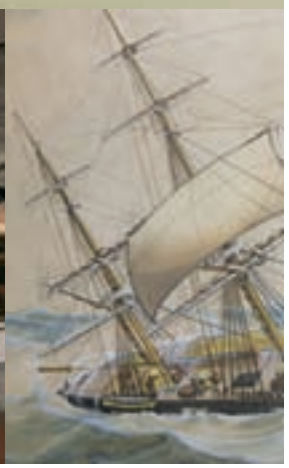

MAJÁK STRUGA, OSTROV LASTOVO

BOHATÝ PŘÍBĚH JADRANSKÉHO NÁMOŘNICTVÍ Z MUZEÍ A MUZEJNÍCH SBÍREK V DUBROVNÍKU, OREBIĆI, KORČULE, SPLITU, BIOGRADU, SENJI, RIJECE, ROVINJI A NOVIGRADU.

PODIVUHODNÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ CHORVATSKA

Kulturní dědictví Chorvatska není tak známé jako kulturní dědictví velkých a mocných zemí. Nemá velkolepé památky, které vyrážejí dech, jako jsou proslulé egyptské pyramidy, italské Pompeje nebo zámek Neuschwanstein v německých Alpách. Chorvatsko nebylo v minulosti ani střediskem velkých říší, a proto mnohé návštěvníky překvapí, že má v poměru ke své rozloze více lokalit kulturního dědictví pod ochranou UNESCO než kupříkladu Francie nebo Německo. Chorvatsko má i mnoho jiných cenných kulturních památek, které by rovněž mohly najít místo na seznamu UNESCO.

V poměru k rozloze Chorvatska je zvlášť významné jeho nehmotné dědictví, protože s devíti kulturními fenomeny, zapsanými do Reprezentativního seznamu nehmotného kulturního dědictví, Chorvatsko patří k zemím s nejkvětším počtem chráněného nehmotného majetku na světě. Na seznamu UNESCO se nachází Slavnost svátku svatého Blažeje (sv. Vlaha) v Dubrovníku, chorvatské krajkářství se středisky ve městečku Lepoglavě a na ostrovech Hvaru a Pagu, karnevalové masopustní maškary se zvonky- *zvončari* z oblasti Kastavštiny u Rijeky, jedinečné hvarské procesí *„Za křížem“* , dvouhlasý zpěv a hra v pentatonální istrijské stupnici, jarní procesí ženské folklorní skupiny *Ljelja* ve Slavonii, Umění výroby dřevěných hraček z Chorvatského záhoří. Hudební výraz „Ojkanje“ je také zařazený na Seznam nehmotného kulturního dědictví, vyžadujícího rychlou ochranu.

Jedním z důvodů tohoto bohatství hmotného i nehmotného kulturního dědictví je mimořádná poloha Chorvatska na důležitých dopravních komunikacích a rozmezí velkých civilizací, z nichž každá zde chtěla zanechat svou stopu. Proto se Chorvatsko vyznačuje mimořádnou rozmanitostí kulturního dědictví na

malé rozloze a pamětihodnostmi ze všech období civilizace od pravěku až do současnosti. V Chorvatsku najdeme památky z doby antického Řecka, starého Říma, raného středověku, středozemní renesance, středoevropského baroka i novověké secese. Jsou zde jedinečná svědectví z nejrannější prehistorie lidstva, jedno z nejdůležitějších světových nalezišť neadrtálského člověka v blízkosti města Krapina, vučedolská neolitická kultura u Vukovaru, předřímská ilyrská hradiště a mnohá jiná.

V Chorvatsku se nachází i mnoho svědectví o dovednosti místních obyvatel, kteří sledovali soudobé trendy velkých sousedních kultur, ale vytvářeli i jedinečná původní díla, jako jsou středověké kostely chorvatských vládců v severní Dalmácii nebo paláce starého města Dubrovníku. Mnozí chorvatští stavitelé a umělci přispěli do celosvětového kulturního fondu jako Juraj Dalmatinac, který v 15. století na Šibenické katedrále použil do té doby nevídaný druh montážní stavby nebo Ivan Meštrović, jehož sochy zdobí zvlášť důležitá místa vzdáleného Chicaga v USA.

Chorvatsku se podařilo uchovat i původní venkovskou architekturu, která svědčí o jeho kulturní rozmanitosti. I dnes lze spatřit staré dřevěné domy a kostely v nížině Panonie, jedinečné podlouhlé slavonské domy s velkými dvory v Podunají, malebné boudy ve vinohradech na pahorcích severního Chorvatska nebo šindelem pokryté staré chalupy ve sněhem sužovaném horském Chorvatsku. Možná ještě mnohem větší kouzlo mají středozemní vesnice s kamennými domy na vrcholcích istrijských kopců nebo na chorvatském pobřeží Jadranu a ostrovech.

Tato rozmanitost jasně ukazuje, že se právě zde mísily velké evropské civilizace a protínaly vlivy největších evropských národů Slovanů, Románů a Germánů. Rozmanitost chorvatského kulturního dědictví ovlivnilo i to, že se právě u východních hranic Chorvatska nachází někdejší předěl mezi západním a východním křesťanstvím, respektive západní a východní evropskou kulturou. Tady byla v pozdním středověku i poslední linie obrany před pronikající islámskou civilizací, o čemž svědčí četné pevnosti a další památky bohatých vojenských dějin.

Šest světově nejvýznamnějších částí kulturního dědictví Chorvatska – Staré město Dubrovník, historické jádro Splitu s Diokleciánovým palácem, historické město Trogir, Eufrasiova basilika v Poreči, katedrála svatého Jakuba (sv. Jakova) v Šibeniku a Starogradsko polje na ostrově Hvaru jsou chráněnými památkami Světového dědictví UNESCO. Kromě nich je v Chorvatsku dalších 340 chráněných historických celků a celá řada historických staveb, kostelů a kaplí, pevností, zámků, paláců a kurií venkovské šlechty a archeologických lokalit. Chorvatsko ve svých četných muzeích uchovává neocenitelný a různorodý kulturní poklad, konají se zde četné akce od hudebních a filmových festivalů až po folklorní vystoupení a karnevaly. Kulturní programy uspokojí přání každého návštěvníka a proto si jich pojďme užít!

CHORVATSKÉ TURISTICKÉ REGIONY

ZÁHŘEB

STŘEDNÍ CHORVATSKO

ČAKOVEC

VARAŽDIN

KOPRIVNICA

KRAPINA

BJELOVAR

VIROVITICA

ZAGREB

OSIJEK

ISTRIE

KVARNER

SISAK

VUKOVAR

POŽEGA

KARLOVAC

SLAVONSKI BROD

RIJEKA

PAZIN

SLAVONIE

LIKA – KARLOVAC

PULA

GOSPIĆ

DALMÁCIE – ZADARSKÝ REGION

DALMÁCIE – ŠIBENICKÝ REGION

ZADAR

DALMÁCIE – SPLITSKÝ REGION

ŠIBENIK

SPLIT

DALMÁCIE – DUBROVNICKÝ REGION

DUBROVNIK

Vydavatel nenese odpovědnost za eventuální nepřesnosti týkající se informací zde uvedených, stejně jako za možné změny, ke kterým by mohlo dojít.

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ UNESCO
OSIJEK
MĚSTA S BOHATÝM KULTURNÍM DĚDICTVÍM
Trakošćan
OSTATNÍ LOKALITY KULTURNÍHO DĚDICTVÍ
ZAGREB
RIJEKA
PULA
ZADAR
ŠIBENIK
SPLIT
DUBROVNIK
OSIJEK
VARAŽDIN
KARLOVAC
SISAK
BJELOVAR
VIROVITICA
POŽEGA
SLAVONSKI BROD
VINKOVCI
VUKOVAR
Trakošćan
Veliki Tabor
Kumrovec
Marija Bistrica
Hlebine
Aljmaš
Motovun
Grožnjan
Osor
Muzej Nikole Tesle
Primošten
Klis
Narona
Ston
Cavtat

ISTRIE
Okouzlující země

Istrijský poloostrov, umístěný v nejzápadnější části Chorvatska, kde se Středozemní moře nejhlouběji vsunuje do evropské pevniny, byl vždy zvláštním krajem. Turistický region Istrie se skládá pouze z jedné, Istrijské župy, ale co do návštěvnosti je to rozhodně nejvyhledávanější turistická župa Chorvatska. Osobitosti Istrie vyplývají z její polohy. Je oddělena od zbytku Chorvatska vysokým masívem Učka. Jedinečná poloha a prolínání rozmanitých vlivů vedly ke vzniku zvláštní kultury, krajiny, hudby a gastronomie, díky nimž mnozí Istrii říkají okouzlující země.

Prvními známými obyvateli Istrie byl ilyrský kmen Histrů, po nichž dostala své jméno. V antické době byla součástí Římského císařství, po jehož zkáze a příchodu Chorvatů jí střídavě vládli franští panovníci a Aquilejský patriarchát. Od 15. století ovládala západní pobřežní část Istrie Benátská republika a východní část s istrijským vnitrozemím Habsburkové. Koncem 18. století krátce převzali vládu nad Istrií Francouzi a poté byla až do konce 1.světové války součástí Rakouska-Uherska. Mezi dvěma světovými válkami Istrie připadala Italskému království a v roce 1945 se konečně stala součástí Chorvatska, nejdříve jako součást Jugoslávie a od roku 1991 je župou v samostatné Republice Chorvatsko.

Krátký historický přehled je podstatný pro pochopení původu bohatství istrijské kultury a osobitosti Istrie jako prostoru, v němž se možná nejmarkantněji z celého Chorvatska projevilo prolínání velkých kultur a národnostních skupin Slovanů, Románů a Germánů. Istrané jsou proto široko daleko známí jako lidé, kteří si uchovali svoji osobitost, ale také jako velmi tolerantní lidé, respektující odlišnosti. Proto jsou na Istrii, navzdory malému počtu obyvatel italské národnosti, chorvatština a italština rovnoprávnými jazyky.

1

2

3

5

6

8

10

11

12

14

4

7

9

13

15

Bohatství istrijské kultury a krása jejího dědictví se nacházejí po celém prostoru tohoto kouzelného poloostrova a možná nejvýrazněji jsou patrné ve městě ROVINJI. Panorama Rovinje s kostelem sv. Eufémie se zvonicí uprostřed, je jedním z nejvýraznějších symbolů Istrie (1). Krása Rovinje odedávna lákala četné umělce, inspirované jeho romantickými zákoutími, zachovalými starými městskými domy (8) a malebnými úzkými uličkami historické části města (5).

Mezi těmito uličkami má zvláštní místo Grisia, v níž se tradičně shromažďují umělci, kteří přímo na místě nabízejí svá díla zvídavým turistům (7). V rovinjském muzeu, sídlícím v barokní budově uprostřed města, jsou na prvním místě četná malířská díla starých mistrů (2 a 11). Jsou zde i díla umělců z 19. století, inspirovaná životem v Rovinji a na Istrii, zvláště pak z období Rakousko-Uherska, kdy byla Istrie strategicky mimořádně důležitou částí kdysi mocné habsbuské monarchie. (15).

V Novigradu, malebném historickém městečku krásného poloostrova, se nachází „Galerion“ v Chorvatsku ojedinělá a zcela výjimečná sbírka předmětů a fotografií, které působivě vyprávějí o významu a životě rakousko-uherského válečného loďstva (3). V Lapidáriu (4) u farního kostela jsou vystaveny cenné a pro dějiny Istrie velmi významné kamenné úlomky církevního liturgického inventáře. Novigradu se podařilo zachovat mnoho ze svého architektonického dědictví, včetně velkolepých hradeb (10). Podobně jako Novigrad vyrostlo na příhodném místě i nejsevernější istrijské pobřežní město Umag, naproti němuž se nachází jedna z největších marín v Chorvatsku. (6). I další pobřežní městečka jsou zasazena do malebné krajiny, jako Vrsar na kopci nad bezpečným zálivem, často vyhledávaným jachtaři. (13).

Velká část kulturního dědictví istrijského přímoří vznikla za benátské vlády, což dosvědčuje okřídlený lev, symbol evangelisty Marka a patrona Serenisimy, jako např. v městečku Bale na jihu Istrie (9). Velké množství archelogických památek je vystaveno i v mnoha muzeích a jedno z největších, a co do kvality a početnosti exponátů nejvýznamnějších, je Archeologické muzeum v Pule (14).

Stejně jako města Rovinj, Novigrad nebo Umag, se i město Poreč, uprostřed západního pobřeží Istrie, vyznačuje zajímavou polohou na poloostrově (16). V tomto městě, podle počtu turistů největším turistickém středisku celého Chorvatska, se nachází i nejcennější kulturně-historická památka Istrie, EUFRASIOVA BAZILIKA V POREČI, která je jako jediná památka kulturního dědictví Istrie, zapsaná do Seznamu světového dědictví UNESCO. Bazilika, postavená v 6. století na základech ještě starší církevní stavby, byla nazvána po biskupu Eufrasiovi, v jehož době vznikla.

Právě stáří této baziliky je jednou z jejích hodnot, protože z období ranně křesťanských dějin nejsou skoro žádné zcela zachovalé stavební památky. Bazilika je jedinečná i způsobem výstavby, skvělou ukázkou ranně byzantského umění 6. století,

16

17

18

19

20

které lze málokde tak daleko na západě Evropy nalézt. Její lokalita je důsledkem dobře organizované vlády byzantského císaře Justiniána, který, obnovil moc Římské říše, jež v předcházejících stoletích téměř zanikla.

Basilika je zvenčí skoro nezpozorovatelná díky začlenění do stavební struktury starého jádra Poreče. (18). Uvnitř basiliky nás uchvátí jedinečnost její stavby (22) a zvláště bohatě zdobený oltář (21). Stejně jako jiné byzantské kostely z té doby, je ozdobena bohatými mozaikami, nejzachovalejšími v apsidě kostela (17) a ve zvláštní sbírce uvnitř komplexu basiliky. Nejznámější z nich je mozaika ryby (20), historický symbol Krista, jenž se stal symbolem města Poreče, které je někdy nazýváno městem mozaik.

V Poreči samozřejmě není jen basilika. V historickém centru jsou další zachovalé stavby z dávných dob. Stejně jako jiná města na Istrii i Poreč má své regionální muzeum, kde má také své významné místo malířství. Nejcennější část sbírky patřila kdysi mocnému a bohatému rodu Carli (19).

Největší istrijské město PULA vyrostlo na nejjižnějším cípu istrijského poloostrova. Na první pohled není zcela patrné kulturní bohatství, které se v něm skrývá, stejně jako krása jejího okolí. Pula totiž vyrostla v rovině, je poměrná rozlehlá s hustou výstavbou na okrajích. Ale když vstoupíme do středu města, svou monumentalitou a zachovalostí nás ohromí pulský amfiteátr (28), který svědčí o mimořádné důležitosti Puly a Istrie již od antických dob. Jde o šestý největší římský amfiteátr na světě a zároveň o jeden z nejzachovalejších.

Amfiteátr byl vystavěn v době vlády císaře Vespasiána v prvním století našeho letopočtu a jeho vzhled zůstal dva tisíce let skoro nezměněn. Kdysi sloužil jako aréna pro krutá gladiátorská klání, která sledovalo až 20 000 diváků. Dnes slouží jako turistická zajímavost a oblíbená scéna pro různé kulturní pořady (31). Nejčastěji jde o hudební vystoupení – od klasiky a baletu (30) až po rockové koncerty (29), kterým jedinečné prostředí a akustika arény vyhovují. Přesto je ze všech akcí nejznámější festival hraného filmu, který se koná každý rok v červenci.

22

21

23

24

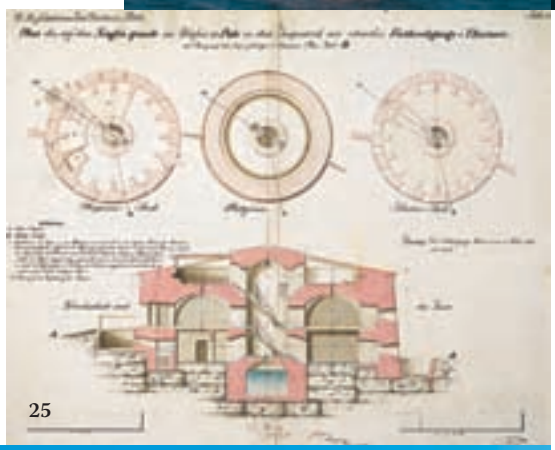
25

26

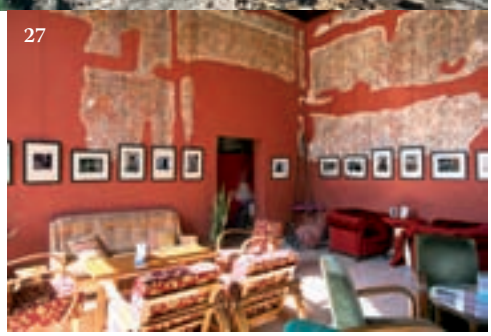
27

V Pule je kromě amfiteátru i řada jiných památek z římského období jako je Triumfální oblouk Sergiů (33) přímo ve středu města. Nachází se zde i jedno (co do hodnoty exponátů) z nejvýznamnějších muzeí v Chorvatsku – Archeologické muzeum Istrie. V něm je shromážděno nejvíce archeologických nálezů poloostrova od prehistorie až do středověku (34). Mnoho cenných památek, zvláště z novějšího období, je v Historickém muzeum Istrie a v malých galeriích (27). Zajímavé obrazy a grafiky, zvláště z dob habsburského (respektive Rakousko-Uherského) mocnářství (25), kdy byla Pula jedním z největších vojenských přístavů na světě, lze najít i v budově Městské správy (32).

Také v okolí Puly je mnoho mimořádně cenných kulturně-historických pamětihodností. Národní park Brijuni je nejkrásnější perlou přírodního dědictví Istrie. V něm jsou zvlášť hodnotné památky z antiky, jako jsou římské vily (26) a komplexy pevností z dob Rakousko-Uherska. Nejvelkolepější z nich je pevnost na ostrově Mali Brijun (24), která dnes občas slouží jako divadelní scéna. V blízkosti Puly stojí staré antické ilyrské město Nezakcium z předřímských dob. Na nejzazším cípu istrijského poloostrova u mysu Kamenjak se tyčí maják Porer (23).

Zatímco kulturní dědictví istrijského pobřeží pozornost návštěvníků přitahuje především středomořskou urbánní atmosférou, neméně krásné vnitrozemí poloostrova vyráží dech krásou zušlechtěné krajiny s malými istrijskými vesničkami a městečky. Její nejhezčí část tvoří romantická městečka na vrcholech pahorů, mezi nimiž je nejznámější MOTOVUN (35), nad údolím největší

28

29

30

31

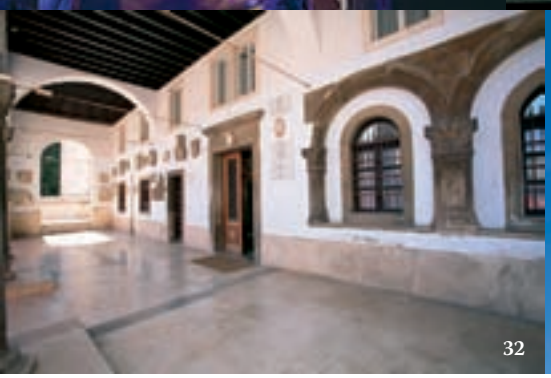

32

33

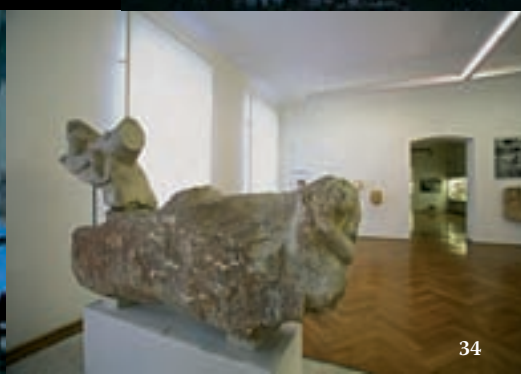

34

35

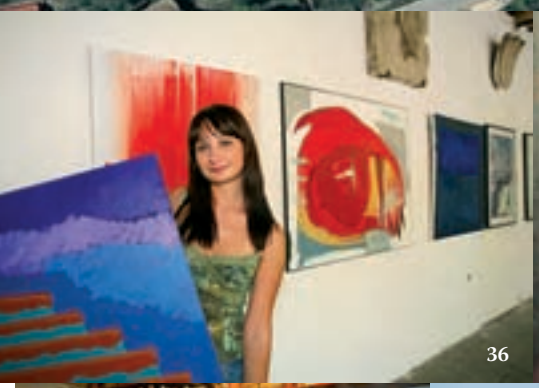

36

37

38

39

40

41

42

istrijské řeky Mirny a zeleným Motovunským lesem. Motovun proslavil Motovunský filmový festival, který na rozdíl od tradičního pulského festivalu láká především mladé publikum a probouzí každoročně život starobylého městečka.

I kouzelný Grožnjan (41) oživují mladí lidé, protože je sídlem Mezinárodního kulturního centra Chorvatské hudební mládeže (39). Nedaleko jsou starobylá městečka Buzet (43), Oprtalj, Hum, Pićan, romantické Završje (42) a mnohá jiná. Kromě toho, že zdobí vrcholky istrijských kopců, většinou se vyznačují krásnými vyhlídkami, z nichž se můžete /jako např. v Buzetu (44)/ kochat kouzelnou krásou istrijského vnitrozemí. Istrie se pyšní i nejmenším městečkem na světě, Humem, s pouhými sedmnácti obyvateli. V Humu se nachází známá Alej hlaholitů – sedm kilometrů dlouhá cesta, zdobená kamennými stylizovanými písmeny starého chorvatského písma hlaholice (45).

I vnitřek kostelů a paláců istrijského vnitrozemí nabízí mnoho zajímavostí. Zvláště atraktivní je interiér kostela sv. Blažeje (sv. Blaža) ve Vodnjanu s mumiemi svatých z počátků křesťanství, oltář (40) a cenné obrazy (37) v kostele Panny Marie v městečku Buje. Snad nejznámější ze všech výtvarných děl istrijských kostelů je freska od Vincenta z Kastavu z 15. století, znázorňující Rej umrlců, v kostele Panny Marie na Škrlinah v obci Beram u Pazinu. (52).

Zvláštní místo na Istrii má město LABIN (47), jediné větší město na východě Istrijské župy. Někdejší hornický Labin má zvlášť zajímavé historické jádro (36 i 38) s mnoha významnými stavbami z různých historických období. Uvnitř jsou četné galerie a menší muzea. Zvláštní zajímavostí je venkovní galerie soch, kde i dnes tvoří a vystavují četní chorvatští i zahraniční sochaři (56). Město se proslavilo i vzpourou horníků proti fašistickým okupantům mezi oběma světovými válkami.

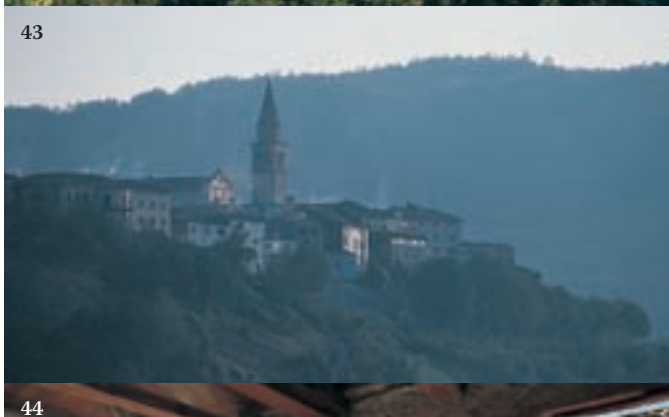
43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

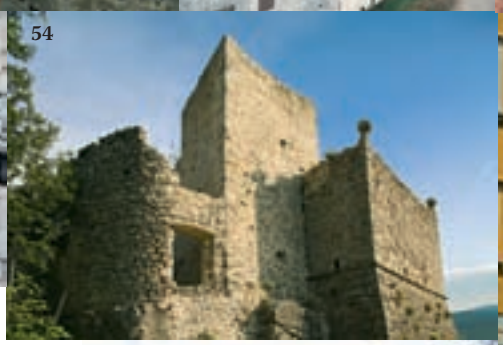
54

55

56

57

58

Přímo ve středu Istrie stojí její hlavní město PAZIN. Vévodí mu monumentální tvrz (49) nad hrozivou propastí Pazinska jama, která inspirovala spisovatele Julese Verna k napsání románu „Matyáš Sandorf“. Tvrz vznikla již v raném středověku, v době vlády Franků, a dnešní vzhled získala z velké části v 16. století za panování Habsburků. Uvnitř se nachází /podle mnoha názorů istrijské župě nejzajímavější Etnografické muzeum Istrie (46) s hodnotnou sbírkou lidových krojů. Mezi nimi harmonií zvlášť vyniká lidový kroj měšťanů z Vodnjanu (58) na jihu Istrie.

Nedaleko Vodnjanu je další neobvyklé istrijské městečko Svetvinčenat. Má zajímavé ústřední renesanční náměstí Placa, kterému vévodí zámek Grimani, symbol městečka (57), kostel a řada domů v témže slohu. Rozmanité architektonické pamětihodnosti jsou i jinde na Istrii. Starobylé kostelní věže, jako v obci Sveti Lovreč (51), zámky a paláce, jako v městečku Bale (48) a tajemná hradiště jako Boljun (53 a 54), jež zvou k toulkám touto magickou zemí.

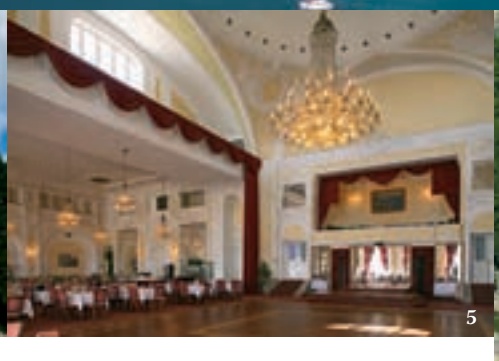

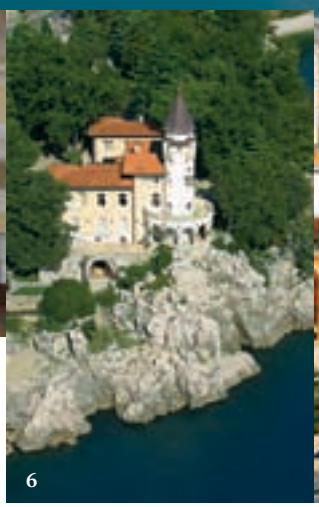

KVARNER – Kouzlo prolínání střední Evropy se Středomořím

Oblast Kvarneru je jednou z nerozmanitějších částí Chorvatska, země s výrazně pestrou přírodou a kulturou. Administrativně se nazývá Primorsko-goranská župa. Oblast Kvarneru zahrnuje pobřeží Kvarnerského zálivu s četnými ostrovy a větší část malého historického kraje Gorski kotar v horském Chorvatsku. Právě zde je prostor teplého Středozemí, s kamennými domy a bohatým středověkým a renesančním dědictvím, vystřídán chladnější středoevropskou oblastí s mocnými pevnostmi, hrady a barokními kostely.

Na rozdíl od Istrie a Dalmácie, které byly delší dobu pod cizí nadvládou, Kvarner byl již od raného středověku pod vládou chorvatských panovníků. Díky tomu se tato část Chorvatska vyznačuje četnými památkami původní chorvatské kultury. Zvláštní roli sehrál šlechtický rod Frankopanů, jehož zámky a tvrze jsou dodnes zachovány po celém Kvarneru. O bohaté minulosti svědčí památky písemnictví psané hlaholicí, jedinečným chorvatským písmem, které používali Chorvaté od 9. do 19. století. Další osobitostí Kvarneru je dlouhá karnevalová tradice. Rijecký karneval patří k největším na světě.

2

3

8

9

10

11

12

13

14

15

16

18

17

Region Kvarner se dělí na malé různorodé celky – Primorje a Kvarnerská riviéra na istrijském poloostrově u jadranského pobřeží, cresko-lošinjská ostrovní skupina, ostrovy Krk a Rab a v horském zázemí Gorski kotar. Kvarnerská riviéra a cresko-lošinjská ostrovní skupina kulturně a historicky patří k Istrii. Ostrov Rab byl kdysi součástí Dalmácie a Krk byl v určitém období spojen s Istrií i s Dalmácií. Dnes jsou všechny tyto prostory spojeny s Rijekou jako hlavním městským centrem.

Oblast Kvarneru je důležitá i jako kolébka chorvatského turismu. Centrem kvarnerské riviéry je OPATIJA, jedno z prvních mořských lázeňských míst v Evropě a někdejší nej-

ROLINIJA

19

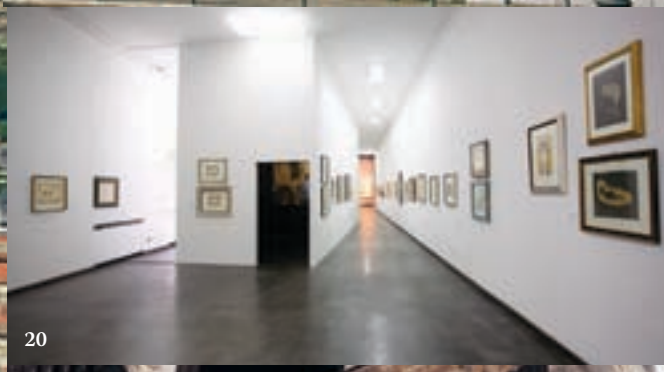
20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

důležitější letovisko Rakousko-Uherska. Proto mnozí považují za «oficiální» začátek chorvatského cestovního ruchu rok 1844, kdy u starého opatství (po němž bylo město pojmenováno) vyrostla vila Angiolina, určená tehdy k ubytování převážně majetných turistů.

Skoro všechny staré opatijské hotely mají i dnes tutéž funkci a panorama Opatije, rámované zelenými stráněmi pohoří Učky, je jedním z nejoblíbenějších turistických pohledů na Kvarner (1). Z mnoha hotelů má zvláštní místo hotel Kvarner přímo ve středu Opatije (2), který je díky nádhernému interiéru i exteriéru (5), ale také atmosféře minulých dob, oblíbeným místem konání důležitých akcí a pořadů. Neméně přepychové jsou další staré opatijské hotely Palace (4), Zagreb (10) či Opatija (12).

Díky velmi příjemnému a zdravému podnebí se Opatija stala klimatickými lázněmi, což bylo důvodem pro výstavbu prvních hotelů a dosvědčují to i nynější objekty zdravotního cestovního ruchu jako známá Thalassotherapia (7). V Opatiji jsou i četná kasina (13), vytříbené restaurace, bary a kavárničky (16), ale také známá dvanáctikilometrová pobřežní promenáda (lungomare), vedoucí do starého městečka Lovranu. Lovran i obce Medveja a Ika se vyznačují přepychovými vilami (11), často na velmi atraktivních místech (6).

Opatijská riviéra je významná i díky bujné představivosti někdejších stavitelů, ať jde o tvar celých budov (15), balkonů (8) nebo průčelí (14). Projevila se i ve výzdobě hotelů a vil (3) a zušlechťování interiérů přepychovou dekorací, cennými obrazy a sochami (9).

O historické důležitosti Kvarneru na rozmezí Středomoří a střední Evropy svědčí kulturní dědictví RIJEKY, hlavního chorvatského přístavu a nejvýznamnějšího města v celém západním Chorvatsku. Díky mimořádné strategické poloze se zde odedávna střídali různí vladaři - Benátčané, Habsburkové, Francouzi, Maďaři a Italové. Mezi 1. a 2. světovou válkou byla Rijeka dokonce rozdělena

30

37

31

32

33

34

35

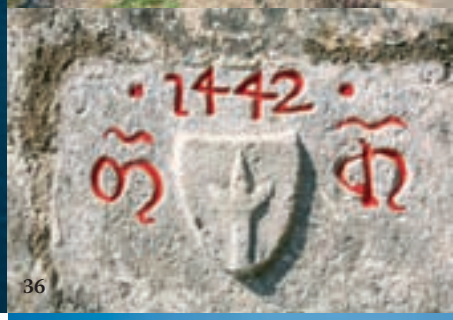

36

38

39

40

41

43

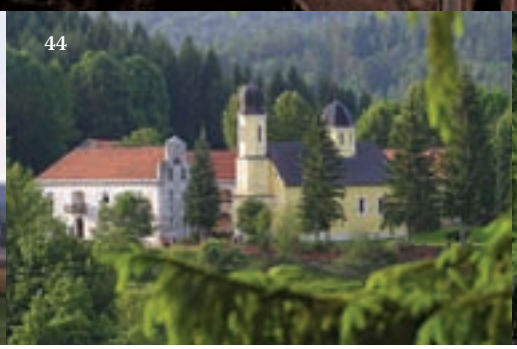
44

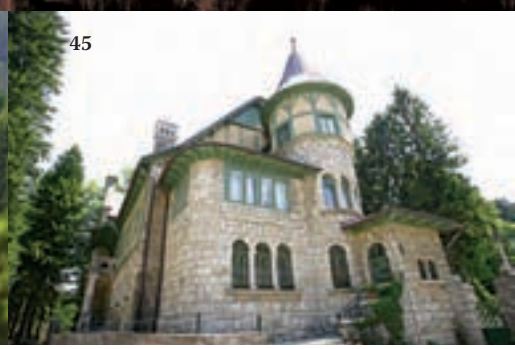
45

mezi Itálii a tehdejší Jugoslávii.

Nejmonumentálnější stavby Rijeky pocházejí z druhé poloviny 19. století. Rijeka se stala hlavním přístavem maďarské části Rakousko-Uherska. Byl zde vybudován velký přístav se správními budovami (17), palác Modello (23) a guvernérův palác, přepychový zvenčí (19) i zevnitř (25). Stojí zde i řada kostelů - největší pozornost přitahuje kapucínský kostel Panny Marie lurdské (24). Krása Rijeky se projevuje i v mnoha okrasných detailech na průčelích veřejných budov (26) i v jejich interiérech, jako v Chorvatském národním divadle šlechtice Ivana Zajce (21).

Rijeku dnes propaguje jeden z pěti největších karnevalů na světě. Rijecký karneval, jedinečné spojení starých slovanských tradic s městskou slavností, se podobá karnevalu v nedalekých Benátkách. Účastní se ho mnoho obyvatel Rijeky a celého Kvarneru. V hlavním karnevalovém průvodu se sejde více než 100 000 účastníků a hostů. Nejznámějšími účastníky Rijeckého karne-

47

valu jsou Halubjanski zvončari (22) z přilehlého horského kraje, kteří evokují staré pohanské zvyky, ale také mouřeníni Morčići (18), nazvaní podle maurských sluhů na benátském dvoře. Morčići ve tvaru náušnic a jiných šperků jsou ochrannou známkou a oblíbeným suvenýrem Rijeky.

V Rijece je mnoho památek, mezi nimiž vyniká svatostánek, nesoucí jméno patrona Rijeky svatého Víta (sv. Vida) ze 7. století. Stojí ve středu

52

48

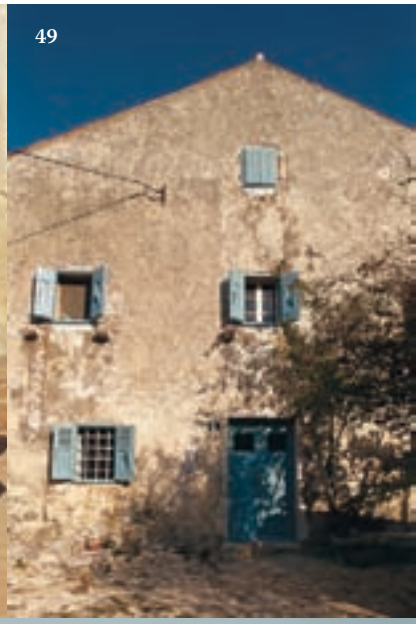
49

50

51

53

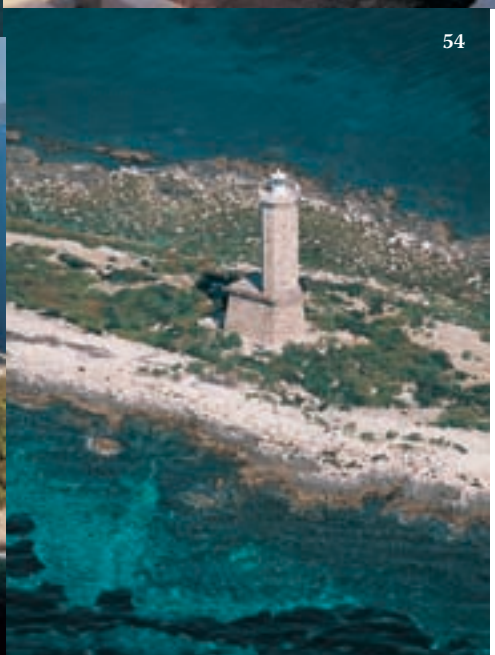
54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

města (27) a má zvláštní oválný tvar (28). Bohaté rijecké dědictví najdeme v muzeích - nejznámější jsou Muzeum města Rijeky, Námořní a historické muzeum v guvernérově paláci a Muzeum moderního a současného umění (20).

Nejstarší rijecké památky ale nenajdete ve středu města. Stojí na předměstí Trsat na kopci východně od centra Rijeky. Základy Trsatského hradiště pocházejí z předřímských dob (29). Ústředním bodem Trsatu je kostel Panny Marie, který je po svatostánku Marija Bistrica druhou nejvýznamnější poutní svatyní v Chorvatsku. Svatyně byla vystavěna ve 13. století. Nynější barokní kostel (27) vznikl přestavbou Frankopanů v 17. století.

Frankopanské dědictví je ještě patrnější v okolí Rijeky. Tvrz v Crikvenici (38 a 39) se uchovala do dnešních dnů a částečně slouží jako hotel. Skvěle zachovalá je i frankopanská tvrz v Kraljevici (34). Poměrně dobře jsou zachované věž Tureta v Bribiru (37), tvrz Drivenik na základech antické pevnosti (40) ve vnitrozemské části u Crikvenice a tvrz Grobnik (35), vystavěná před 13. stoletím. V okolí Rijeky jsou i další tvrze, s nimiž jsou často

64

65

66

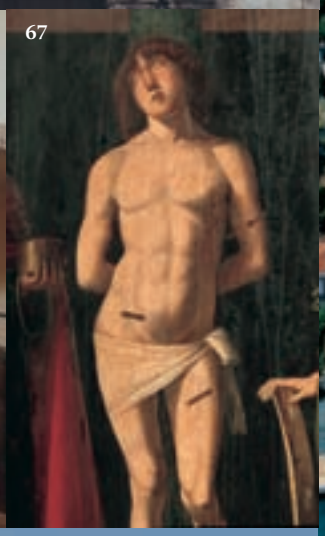
67

71

68

69

70

72

spojena městečka na kopcích, podobná akropolním městečkům na Istrii. Ostatně Brseč (31), Kastav (33), Veprinac (36) a Mošćenice (32) byly v minulosti součástí Istrie, přestože se nacházejí blízko Rijeky. I mnohá pobřežní městečka v okolí Rijeky se vyznačují malebností, zvláště Bakar (30) ve stejnojmenném zálivu s dlouholetou mořeplaveckou tradicí.

Přírodně malebný Gorski kotar není zvlášť bohatý na kulturně-historické památky. Než byly asi před třemi sty lety vystavěny první silnice, byl to skoro neobydlený kraj, porostlý hustými lesy. Ale i zde najdeme tvrz z frankopanských dob, hezké hrady a kostely. Horská městečka se vyznačují tradiční architekturou (43). Osady se většinou nacházejí u silnic, buď na horách jako Crni Lug (41) u Národního parku Risnjak, nebo na náhorních plošinách v kamenitých polích, jako výrazně protáhlá Ravna Gora (42). Z hradů a zámků je třeba se zmínit o hradu Zrinských ze 17. století (46) v městečku Čabar a romantickém zámku Stara Sušica u obce Ravna Gora (45) z konce 19. století a ze sakrálních pamětihodností o pravoslavném klášteru v Gomirje ze 17. století (44).

Vydejme se nyní znovu k moři, tentokrát do ostrovní části Kvarneru, která nabízí milovníkům kulturního dědictví hojnost klenotů. Nejvíce cenných památek je v hlavních ostrovních městech jako jsou Krk, Rab nebo Cres, ale nejen v nich. Na ostrovech CRES A LOŠINJ je nejvíce památek v historickém městečku Osor, které vyrostlo v místě, kde jsou ostrovy

73

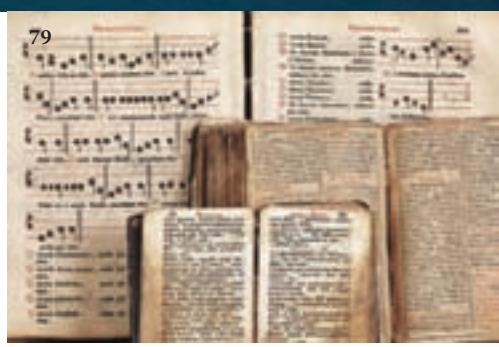
79

spojeny mostem. Až do 15. století byl Osor hlavním městem obou ostrovů a sídlem biskupství, o čemž svědčí jeho skoro úplně zachovalé středověké jádro (47).

Malebné jsou i ostrovní vesnice jako Nerezine na ostrově Lošinj (49), ale i další vesničky na ostrůvcích z cresko-lošinjské ostrovní skupiny. Na ostrůvcích nejezdí automobily a dodnes se zde žije jako v dávných dobách, jako např. na Susaku, známém díky jedinečným lidovým krojům (48) a zajímavému hřbitovu (51). Osada Unije na stejnojmenném ostrově se vyznačuje romantickými zákoutími se starobylými domy (50 a 52) a izolací uprostřed moře téměř opuštěný ostrov Srakane Vele (53). Daleko větší pocit samoty lze zažít na majácích kolem Lošinje, například na Galijole (54), která dnes slouží k ubytování milovníků takzvané robinsonské turistiky.

Nejdůležitějším městem na ostrově Lošinj je dnes Mali Lošinj (59), který je zároveň i největší ze všech ostrovních měst na chorvatském Jadranu. Kdysi malé městečko získalo na významu teprve v 19. století, kdy přerostlo sousední Veli Lošinj, což nám dokládají názvy obou ostrovních měst. V poslední době se Mali Lošinj proslavil nálezem antické sochy ze 4. století před naším letopočtem (55-58), nalezené nedaleko odtud v moři v roce 1996. Pro sochu Apoxiomena byl zřízena zvláštní expozice ve zdejším paláci Kvarner. Cenné exponáty najdeme i v jiných výstavních prostorách města Mali Lošinj, jako např. v soukromé sbírce Piperata (61). V městečku Veli Lošinj (62) stojí významný kostel sv. Antonína poustevníka (sv. Antuna pustinjaka) (63), v němž je obraz věhlasného renesančního benátského malíře Bartolomea Vivariniho (60).

Na rozdíl od malého, hustě obydleného ostrova Lošinj, leží u ostrova Krk chorvatský ostrov Cres, který je velmi řídce

74

75

76

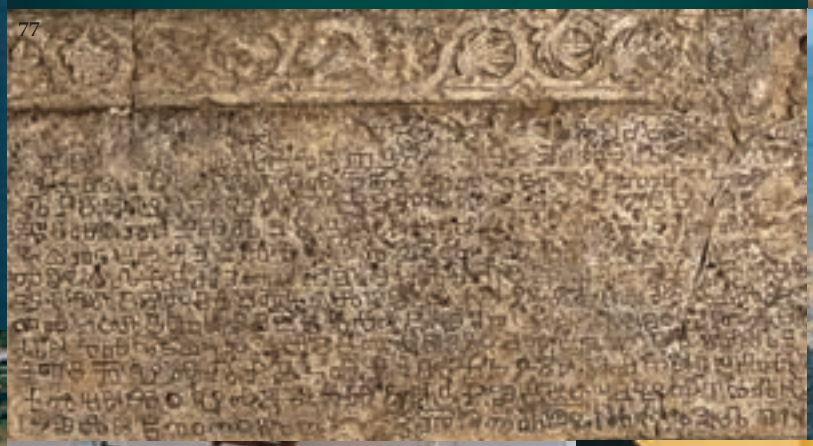
77

78

80

81

82

83

osídlen. Většina obyvatel žije v jediném městečku Cresu, které se rychleji rozvíjí od 15. století, kdy se stává ústředním městem ostrova (71). Mezi jeho památkami je zvlášť významný kostel Panny Marie Sněžné (sv. Marije Snježne) z 15. století, který se vyznačuje zajímavým portálem (65), působivým interiérem (66) a cennými uměleckými předměty (67). Z téhož období pochází i františkánský klášter (68).

Mnohé vesničky na ostrově Cresu jsou díky své malebné poloze na kopcích vysoko nad mořem a zachovalé architektuře pod ochranou památkářů jako zvláště hodnotné rurální celky. Patří k nim Predošćica (64) a Orlec, známý díky lidovému kroji (72), Beli s ekocentrem pro ochranu bělohlavých supů (69) a pravděpodobně nejatraktivnější obec Lubenice na strmém skalním útesu nad pozvolnou písčitou zátokou s nepřekonatelnými výhledy na širé moře (70).

Na ostrově KRKU jsou mnohá zajímavá města jako starobylý Krk se zachovalým historickým jádrem (73), ale i vesničky jako malebný Vrbnik (80) nad mořem. Město Krk je sídlem biskupství s katedrálou (82), jejíž původ sahá do 6. století, a jež se vyznačuje bohatou sakrální sbírkou (75). Nedaleko města Krku je na ostrůvku Košljun františkánský klášter (74) se zajímavým kostelíkem (76) a muzeem, proslaveným cennou sbírkou uměleckých předmětů (81 a 83) a archívem s četnými starými rukopisy (79).

Na ostrově Krku byla nalezena i kamenná deska s hlaholskými nápisy známá jako Bašćanska ploča (77), která je považována za nejvýznamnější památku chorvatského písemnictví z konce 11. století. Deska byla nalezena v obci Jurandvor na jihu ostrova u letoviska Baška, známého svými slunnými plážemi (78). Dnes se zde nachází pouze kopie desky, protože původní Bašćanska ploča je kvůli své mimořádné hodnotě a křehkosti uložena jako zvláštní exponát v átriu Chorvatské akademie věd a umění v Záhřebu.

Ostrov RAB na nejzazším jihu Kvarneru je široko daleko známý díky zachovalému historickému středu města Rab (84), v němž zaujímají zvláštní místo čtyři zvonice (tři románské z 12. století a jedna barokní ze 17. století) jeho kostelů (87 a 93), které jsou i oblíbeným motivem mnoha obrazů (88). Stejně jako Krk byl také Rab sídlem biskupství a proto se jeho katedrála vyznačuje původním středověkým interiérem (86) zdobeným obrazy (92) a jinými hodnotnými uměleckými předměty (89, 90 a 91). Zvláštní úlohu měl Rab v době založení státečku San Marino na sousedním Apeninském poloostrově. Podle pověsti státeček založil ve 4. století kameník Marin z ostrova Rabu, po němž bylo San Marino pojmenováno.

85

86

87

88

89

90

91

92

93

1

2

3

4

5

6

REGION LIKA – KARLOVAC – Prostor s bohatou válečnickou minulostí

Region Lika – Karlovac je nejrozlehlejší ze všech oblastí, které mají přístup na Jadran, protože zahrnuje nejméně obydlené části Chorvatska. Kromě nevlídné přírody měly na řídké osídlení tohoto prostoru vliv jistě i bouřlivé dějiny, respektive časté válečné plenění a drancování, zvlášť v dobách bojů křesťanské Evropy s Osmanskou říší. Proto je zde poměrně málo historických pamětihodností, a ty které se dochovaly, se ve velké míře vztahují k bohatým vojenským dějinám.

Tento region se skládá ze dvou chorvatských žup – Licko-senjské a Karlovacké. Do Licko-senjské župy patří největší část historického kraje Lika v horské části Chorvatska, k němuž přiléhá kamenitá a surová část pobřeží spojeného s Likou a severní část ostrova Pagu. I Karlovacká župa zahrnuje část hornatého vnitrozemí, ale organizačně k ní patří především velké historické kraje Kordun a Pokuplje v panonské části Chorvatska. O válečnické tradici tohoto regionu svědčí i skutečnost, že jeho největší město Karlovac bylo založeno jako vojenská pevnost. Název historického kraje Kordun pochází z francouzského jména zdejšího kraje cordon militaire (vojenské pásmo).

7

8

9

11

12

13

14

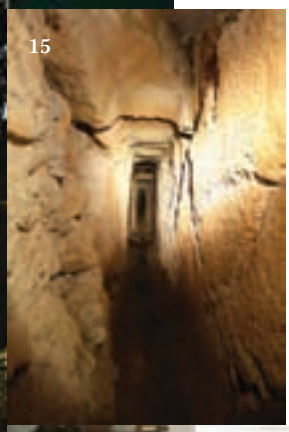
15

16

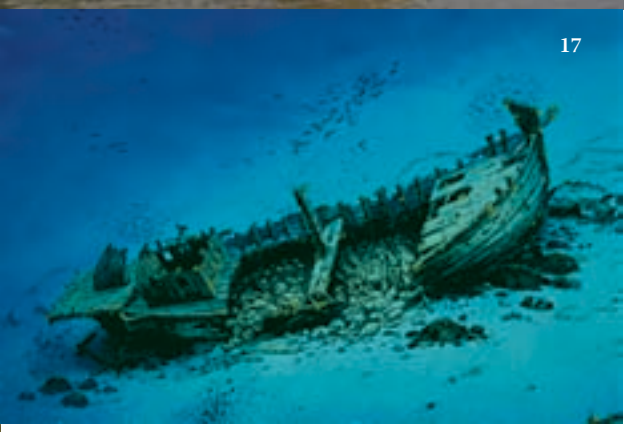
17

Navzdory řídkému osídlení zdejších krajů odtud pochází mnoho slavných historických osobností. Nejznámější z nich je jeden z nejslavnějších světových vynálezců Nikola Tesla. Pro chorvatské dějiny jsou zvláště důležití politik Ante Starčević, známý jako „otec vlasti“, šlechtic a válečník Fran Krsto Frankopan a jedna z největších chorvatských spisovatelek Ivana Brlić-Mažuranić.

V pobřežní oblasti regionu Lika – Karlovac stojí na úpatí nejvyššího chorvatského horského masívu Velebit jediné větší město SENJ, kterému vévodí jedna z nejmonumentálnějších pevností na celém chorvatském jadranském pobřeží - Nehaj (1). Byla vystavěna v 16. století a pobývali v ní věhlasní senjští piráti uskoci, kteří bránili chorvatské pobřeží před útoky Turků. V pevnosti je dnes muzeum (5) s bohatou sbírkou zbraní (2) a lidových krojů (6).

O vojenské důležitosti městečka Senj svědčí věž v městském přístavu (3) a malebný maják ve tvaru kruhové pevnosti (4), zatímco jeho námořní význam dokládají makety lodí v senjských muzeích, dokonce i v kostelíčku Panny Marie na mysu (sv. Marije od Arta) (7). Důležitost Senje jako přístavu vyplývá z toho, že má ze všech přímořských měst nejblíže do chorvatského vnitrozemí a silnici Josefíně, vystavené v 18. století, která spojovala Senj s Karlovcem je věnován i pomník (9). Senj byl svou rozlohou sice nevelký, ale díky příhodné poloze se stal biskupským městem, o čemž svědčí katedrála Panny Marie (sv. Marije) ze 12. století (8).

Jediný větší ostrov, patřící do regionu Lika – Karlovac je PAG, kam se dopluje trajektem z přístaviště Prizna nedaleko města Senj (12). Přesněji řečeno, do regionu patří jenom severní část ostrova Pagu, která byla dříve pod správou města Rabu. Jih Pagu, který byla připojen k městu Zadaru, je dnes ve správní oblasti Zadarské župy. Jediné větší městečko v severní části Pagu je Novalja, která se pyšní nádhernou pláží

18

19

20

21

Zrće s dynamickým nočním životem. Okolí městečka Novalja bylo osídleno již od římských dob, o čemž svědčí pozůstatky římského vodovodu (15) a četná podmořská naleziště amfor (17). O mořeplaveckém a etnografickém dědictví (11) se můžeme dozvědět více při návštěvě novaljského muzea (16). Kolem městečka je několik menších obcí, mezi nimiž vyniká Caska (antická Cissa) s významnými archeologickými nálezy zřícenin kdysi mocného města z dob Římské říše a tunerem /pozorovatelnou tuňáků/ (13), ale také obec Lun na nejzazším severu ostrova se zajímavými starobylými kostelíky (14) a olivovníky, starými více než dva tisíce let (10).

Vydáme-li se z města Senj přes pohoří Velebit do vnitrozemí kraje LIKA, uvítá nás malebná venkovská krajina, rámovaná zelenými lesy a průzračnými jezery jako je Krušćica (21). Díky hojnosti lesů, ale také kvůli chladnějšímu podnebí, jsou zdejší obydlí většinou vystavěna ze dřeva. Nejzachovalejší najdeme v Gackém údolí, které si oblíbili rybáři kvůli divoké řece Gacka (29), u níž je možno spatřit vodní mlýny (30), jako např. tento prastarý „klapáč“ (27). Podobné osady s vodními mlýny najdeme na dalších místech kraje, a také v nejvýznamnějším městečku Slunj v historickém kraji Kordun. Okrasou Slunje jsou trosky středověkého hradu, ale také osada s vodními mlýny Rastoke. Stojí u ústí řeky Slunjčice do Korany (26).

Původní kultura je dobře zachovalá i ve vesnicích kolem Gospiće, centra Ličko-senjské župy. Svědčí o tom příklady tradičního rurálního stavitelství, jak staršího (31) tak i novějšího (25). V Lice se částečně zachovala i stará řemesla jako výroba tradičního chorvatského hudebního nástroje tamburice (28). V Gospićském Muzeu Liky jsou vystaveny archeologické nálezy z prehistorického období (23).

Ve vsi Smiljan nedaleko Gospiće se narodil jeden z největších světových vynálezců Nikola Tesla. V jeho rodném domě je muzeum a před ním stojí Teslova socha (18). V muzeu, které v roce 2006 při příležitosti 150. výročí narození Nikoly Tesly prošlo moderní rekonstrukcí (20), se nacházejí obrázky z jeho života a snímky proslulých vynálezů, založených na principu střídavého elektrického proudu, bezdrátového

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

přenosu elektrické energie, a dalších Teslových objevů (19). V městečku Otočac, druhém největším městě Liky ležícím v Gackém údolí, je také zajímavá muzeální sbírka, v níž jsou uchovány předměty z bohatého kulturního dědictví zdejšího kraje (24). Jejím nejcennějším exponátem je věhlasná přilbice (22) z doby bronzové, která patřila praobyvateli zdejšího kraje, příslušníku ilyrského kmene Japodů.

Na druhém konci regionu Lika – Karlovac, na začátku starých silnic Karolina, Josephina a Louisiana, stojí město KARLOVAC, založené v roce 1579 kvůli obraně před tureckými nájezdy. Karlovac vznikl na rovině, kde se vlévá řeka Korana do řeky Kupy, jako ideální renesanční město ve tvaru šesticípé hvězdy obklopené příkopy, což je částečně vidět ještě dnes (32). Kromě města Karlovac svědčí o vojenské důležitosti zdejšího kraje četná stará opevnění (43), věže (37) a hrady.

Mezi nejzachovalejšími pevnostmi a zámky vyniká Dubovac na samém okraji města Karlovac (38), Novigrad na řece Dobra (35), Ozalj na strmé skále nad řekou Kupou (34) a zámek Frankopan v Ogulinu (36). Osobitostí vyniká Ribnik (33), důležitý jako jedinečný příklad „Wasserburgu“ - vodního hradu, obklopeného ze všech stran vodou, a zříceniny hrádku Sokolac v obci Brinje na cestě do Liky, se zachovalou a obnovenou gotickou hradní kaplí (41).

Vzhledem k tomu, že z města Karlovac vedou důležité staré silnice k moři, zachovalo se zde i mnoho původních mostů (42) a památníků stavitelům silnic (44). O bohatství a pokrokovosti karlovackého kraje v minulosti svědčí nejen četné exponáty Karlovackého muzea (39), ale i skutečnost, že v nedalekém městečku Ozalj stojí populární „Munjara“, jedna z nejstarších vodních elektráren v této části Evropy (40).

32

33

34

35

36

37

38

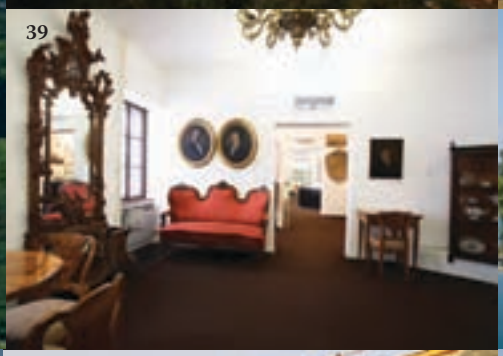
39

40

41

42

43

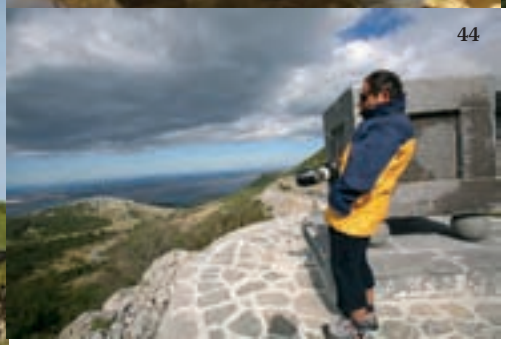
44

1

CENTRÁLNÍ CHORVATSKO

Říše barokních kostelů a paláců, středověkých hradů, pevností a zámků

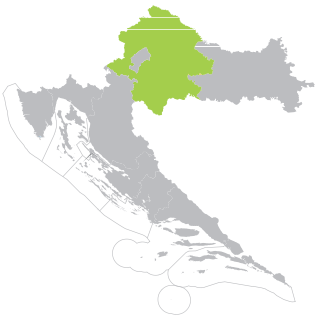

Centrální Chorvatsko zdánlivě není uprostřed země, kvůli neobvyklému tvaru Chorvatska se vlastně rozkládá na jejím severozápadě. Ale centrální je proto, že se nachází mezi dvěma velkými územními celky – horským krajem na jihozápadě, kterým se jede k moři, a Slavonií na východě. Snad nejpádnějším důvodem je ale fakt, že jde o nejhustěji osídlené území Chorvatska, kde žije skoro polovina jeho obyvatel. Centrální Chorvatsko je zároveň i největším turistickým regionem země , skládajícím se ze sedmi žup (Záhřebská, Krapinsko-zagorská, Varaždinská, Međimurská, Koprivnicko-križevacká, Bjelovarsko-bilogorská a Sisacko-moslovacká), které jako prsten obklopují Záhřeb, hlavní město Chorvatska. Husté osídlení a hojnost kulturně-historických památek jsou důsledkem skutečnosti, že tato část Chorvatska byla v minulosti většinou ušetřena válečných pustošení. Proto se v něm dochovalo mnoho středověkých městských celků, starých hradů a pevností

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

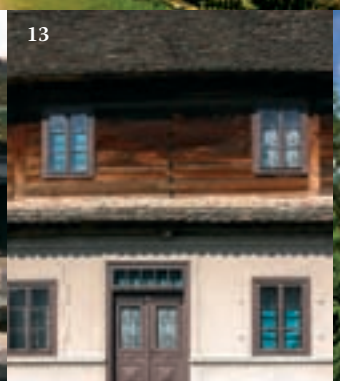
13

14

15

18

19

20

na vrcholcích hor, romantických zámků, tvrzí a paláců, přepychových kostelů a cenných muzeí.

Centrální Chorvatsko se skládá z malých historických regionů. Pahorkatý kraj Hrvatsko zagorje severně od Záhřebu, Međimurje mezi řekami Mura a Drava, rovinatá Podravina kolem řeky Dravy a Posavina kolem Sávy, Banovina na kamenitém (skalnatém) jihu, ale také Prigorje, Moslavina, Turopolje a Žumberak. Proto hlavní město Záhřeb, který leží uprostřed tohoto regionu, nabízí ve svém okolí obyvatelům i hostům řadu rozmanitých možností kulturního vyžití. Protože v dávné minulosti bylo centrum chorvatského státu v jeho přímořské části, většina cenných kulturně historických památek v centrálním Chorvatsku pochází až z pozdního středověku a novověku, přestože je zde i mnoho prehistorických vykopávek a antických památek.

Zvláštní místo v centrálním Chorvatsku zabírá hustě obydlené Hrvatsko zagorje, které je známé díky kráse své vinorodé pahorkovité krajiny, jako např. kolem obce takového jména Vinohora (Vinogora) (1). K malebnosti venkovské krajiny přispívají i četná boží muka podél cest (14).

Hrvatsko zagorje je známé i jako rodné místo mnoha slavných Chorvatů. Nejznámější z nich byl Josip Broz Tito, vůdce protifašistického hnutí a dlouholetý prezident Socialistické Federativní Republiky Jugoslávie, narozený ve vsi Kumrovec. Dnes je v ní jedinečné venkovní etnografické muzeum, které se skládá z řady původních chalup, kde je ukázán způsob života lidí v minulosti (11). V jedné z nich se narodil Josip Broz – v současnosti před ní stojí jeho socha (3). Ze zdejšího kraje pochází i přední buditel z období národního obrození v 19. století a první prezident samostatného chorvatského státu Franjo Tuđman.

U města Krapiny, správního střediska kraje Hrvatsko zagorje, se nachází i nejdůležitější paleontologická lokalita v Chorvatsku – naleziště neandrtálského člověka. Vedle naleziště bylo v roce 2010 na místě starého muzea zřízeno nové, podle mnohých nejatraktivnější muzeum – Muzeum krapinského pračlověka od prehistorie do současnosti a u něj v parku na kopci jsou postavené sochy neandrtálců (7) a zvířat z jejich období. O důležitosti naleziště svědčí jeho snímek na titulní stránce časopisu „National Geographic“ z ledna roku 1996.

S centrálním Chorvatskem jsou bohužel spojeny i nejhrůznější události z chorvatské minulosti. U městečka Jasenovac v Posavině byl v průběhu 2. světové války nechvalně proslulý ustašovský koncentrační tábor. Dnes je zde památková oblast, které vévodí monumentální památník „Jasenovacký

16

17

21

22

23

24

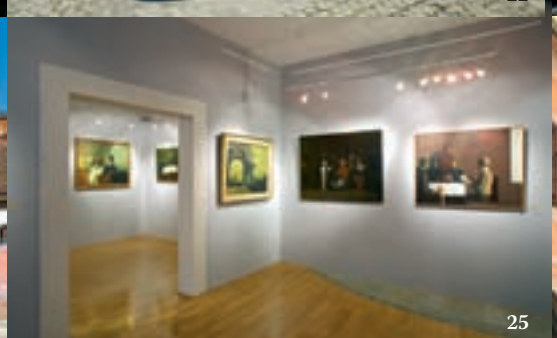
25

27

26

28

29

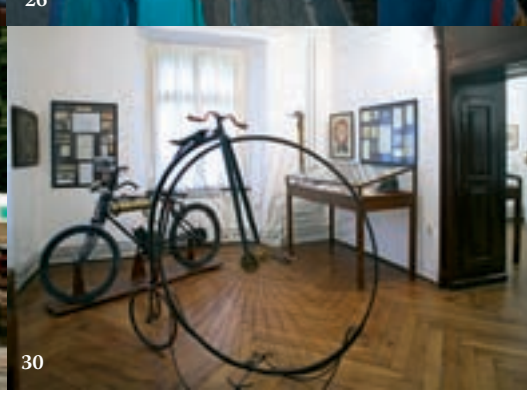
30

květ“ (2). Ale Posavina je dnes známá i díky vesnicím s tradičním lidovým stavitelstvím rodinných domků, keré se nazývají korablji (koráby) (12 a 13), s charakteristickými dřevěnými strukturami a zdobením (8). Nejznámější z nich je vesnice Čigoć v Parku přírody Lonjsko polje. Čigoć se v roce 1994 stala první evropskou vesnicí čápů (9).

Díky hojnosti termálních vod a tradici jejich využití, je v centrálním Chorvatsku nejvíce lázní z celé země. Některé z nich byly založeny již v dobách starého Říma, o čemž nejlépe svědčí Varaždinské lázně, někdejší Aquae Iasae (6). O důležitosti lázní ve středním Chorvatsku svědčí i jejich monumentální lázeňské domy, především v Daruvaru (4) a Lipiku (5).

Duch centrálního Chorvatska přece jen nejlépe charakterizují pozdně renesanční a BAROKNÍ MĚSTA jako jsou Varaždin, Bjelovar, Sisak, Koprivnica, Samobor a Čakovec. V nich se uchovalo typicky středoevropské architektonické dědictví, pocházející většinou ze 16. a 17. století. Zvlášť hezká jsou hlavní náměstí v Koprivinici, které zdobí i krajinný park (16), v Samoboru, jemuž dominuje starobylá kašna (17) nebo hlavní náměstí v Ludbregu, poutním místě Přesvaté krve Ježíšovy, na kterém je symbolicky vyznačen střed světa – „Centrum mundi“ (24).

Mnohé stavby lákají pohledy návštěvníků svým monumentálním vzhledem, jako palác Prassinsky-Sermage ve Varaždinu ze 17. století (29). Velmi zajímavé jsou i mosty, například Starý most z červených cihel ve městě Sisak (15), a snaha o zachování krásy je patrná i v úpravě městských parků a hřbitovů. Nejhezčí z nich je varaždinský hřbitov, ozdobený vysokým živým plotem, díky němuž působí toto jinak pietní místo jako provzdušněný park (18).

Četné archeologické nálezy jsou společně s uměleckými díly uloženy v muzeích, která najdeme skoro ve všech městech. Většinou jsou to regionální muzea s místními sbírkami jako Samoborské muzeum (30), ale jsou zde i specializovaná muzea, jako například Potravinářské muzeum v Koprivnici (22). V centrálním Chorvatsku existuje i silná malířská tradice a proto je zde mnoho galerií – za všechny jmenujme Galeriie Stančić ve Varaždinu, věnovanou tomuto nejznámějšímu varaždinskému malíři (25).

Město Varaždin zaujímá mezi městy v centrálním Chorvatsku zvláštní místo. Je zde mnoho zachovaných a cenných památek, nejvíce muzeí a je patrná i péče o návštěvníky. Ta se zvlášť projeví v průběhu typického středoevropského festivalu uličních chodců Špancirfest (19). Na Špancirfestu se každý rok koncem srpna sejde kolem 200 000 návštěvníků a více než tisíc účinkujících z cca dvaceti zemí světa.

Ochrannou známkou Špancirfestu jsou tradiční historické oděvy (20) a kostýmovaná představení (21 a 26). Návštěvníci se seznámí se starými řemesly (28) a s hudební kulturou, významnou pro Varaždin (27). Přímo na místě je možné si zakoupit rozmanité tradiční výrobky či ochutnat speciality připravené podle starých receptů. Špancirfest je také dobrou příležitostí k zakoupení obrazů (23).

Za nejhezčí ozdobu centrálního Chorvatska jsou považovány HRADY, ZÁMKY A TVRZE, kterých nikde v Chorvatsku není tolik a v tak nádherných podobách. Nejhezčí je Trakošćan (37), který vyrostl uprostřed hustého lesa nad romantickým jezerem v severozápadním koutku Chorvatska. Ve třináctém století tam byl vystavěn hrad, který dal majitel hrabě Drašković přestavět koncem 19. století na zámek.

Přepych Trakošćanu je zvlášť patrný na jeho věžích (39) a zámecké vstupní bráně (38) a pozornost stavitelů je vidět i na úpravě pomocných budov a nádvoří (40). O popularitu tohoto zámku se zasloužilo i muzeum v jeho komnatách, kde je nejcennější sbírka zbraní a starobylé vojenské výstroje v Chorvatsku (36). Většinu předmětů shromáždil sám hrabě Drašković a kromě mnoha historických pušek (35) zde najdeme i středověká brnění (31). V muzeu je vystaven i cenný starožitný nábytek (32 a 33) a mnoho starých knih a spisů (34).

Velkolepé je i varaždinské Staré město ze 16. století (48), v němž stojí ústřední

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

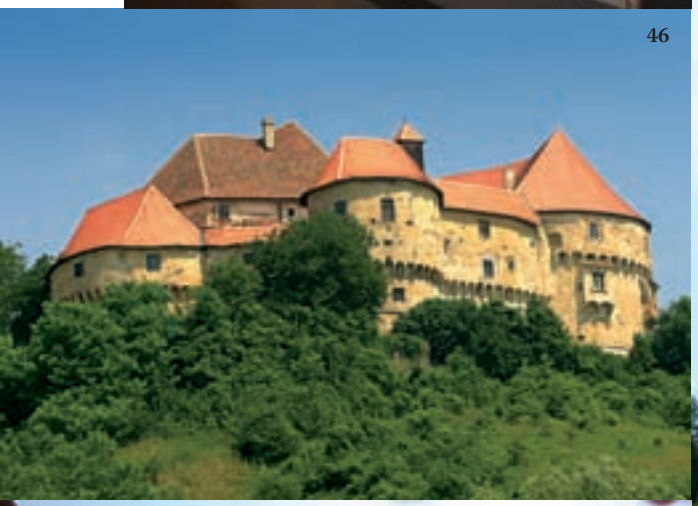
46

47

52

53

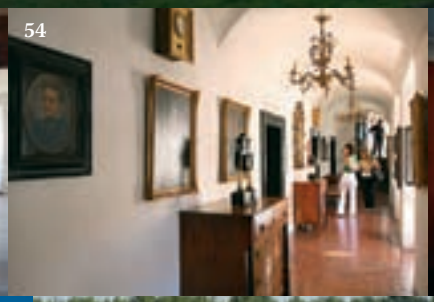
54

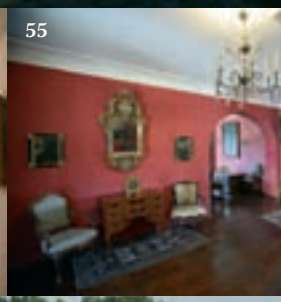
55

59

60

44

45

48

49

50

51

56

57

58

61

62

63

64

65

66

Městské muzeum. Na sever od Varaždinu, uprostřed nejsevernějšího chorvatského kraje Međimurje, ve městě Čakovec stojí zámek slavných hrabat Zrinských (50), v němž je rovněž muzeum (54, 55 a 56). Jižně od Varaždinu najdeme další půvabný zámek, romantický Maruševec (42).

O něco jižněji, na pahorcích Hrvatskog zagorja, se vypíná obdivuhodný hrad Veliki Tabor, jehož exteriér se od 16. století, kdy byl vystavěn, skoro nezměnil (46)., Středověký ráz objektu láká k akcím pod hradby i na nádvoří šermíře a sokolníky (47). Dnes je v hradu muzeum (41), které dokládá jeho bouřliou minulost (52 a 53), v níž má zvláštní místo příběh o Veronice z Desiniće a její tragické lásce.

V kraji Hrvatsko zagorje najdeme i novější zámky, jako Oršić v obci Gornja Stubica (43 a 49), v němž je instalováno zajímavé Muzeum selských povstání (58). Právě zde vypuklo v 16. století jedno z největších selských povstání v Chorvatsku a její vůdce Matija Gubec má před zámkem pomník (57). K novým zámkům patří i Bežanec u Pregrady, z něhož se stal exkluzivní hotel (51). Blíže Záhřebu se nachází jedinečně zachovalé feudální panství Novi Dvori u Zaprešiće, kde žil chorvatský bán Josip Jelačić. V jedné z budov statku je sbírka známého chorvatského malíře Matije Skurjeniho (61).

I na jihovýchodě centralního Chorvatska jsou u řek zajímavá feudální sídla jako tvrz Hrvatska Kostajnica (59) na ostrůvku uprostřed řeky Uny. Do dějin ale vstoupila především tvrz ve městě Sisak u ústí Kupy do Savy (60), známá díky velkému vítězství Chorvatů nad silnějším tureckým vojskem v roce 1593. Obdobně slavnou minulostí se pyšní i tvrz Đurđevac (62) na severovýchodě centrálního Chorvatska. Bohužel mnoho kdysi slavných tvrzí a hradů zničil zub času a o jejich staré slávě vypovídají již jen majestátní zříceniny, jako jsou hradby města Samoboru (44) nebo Kalniku (45) u města Križevci.

Krása CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK CENTRÁLNÍHO CHORVATSKA ani trochu nezaostává za krásou světských pamětihodností. Skoro každé město má alespoň jeden impozantní kostel a mnoho cenných kostelíků se nachází ve vesnicích. Zvláštní místo co do počtu církevních památek má město Varaždin, které je odedávna známé jako město kostelních zvonic. Ze zdejších kostelů je nejvýznamnější katedrála Nanebevzetí Panny Marie (Uznesenja Blažene Djevice Marije) ze 17. století, a to díky bohatě zdobenému oltáři (63). Z téže doby pochází i kostel sv. Jana Křtitele (sv. Ivana Krstitelja) s hezkou kazatelnou (66).

Velmi cenné sakrální památky jsou i v kraji Hrvatsko zagorje, přestože zde nejsou velká města. Nejdůležitější je kostel Matky Boží Bystrické (Majke Božje Bistričke) ve městečku Marija Bistrica (68 a 69), největším chorvatském poutním místě (65). Ale co do krásy oltáře patří první místo jistě kostelu Panny Marie Sněžné (sv. Marije Snježne) ve vesni-

67

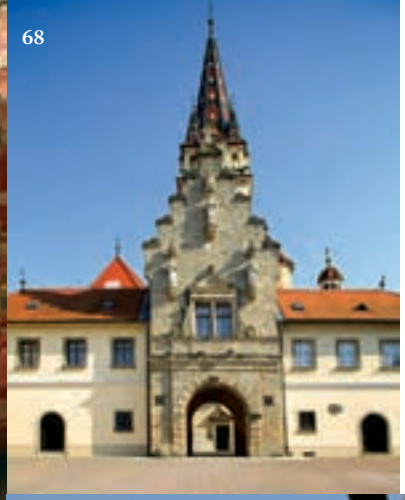
68

69

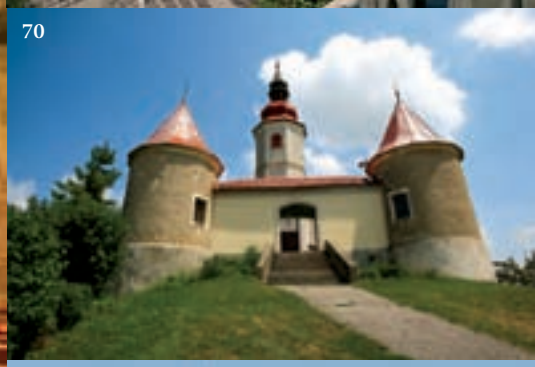
70

71

72

73

76

74

75

77

78

79

ci Belec (67). Bohatě zdobeným interiérem i exteriérem se vyznačuje kostel v areálu pavlánského kláštera v Lepoglavě (75), a pohádkovým vzhledem a polohou kostel v obci Vinagora (70).

Malebné svatostánky s bohatým interiérem zdobí i jiné kraje centrálního Chorvatska. K nejhezčím patří kostel ve vesnici Sela u Sisaku (64 a 72), kostel svatého Jana Zeliny v Kominu (71) a kostel svatého Jeronýma ve Štrigově (76) v nejsevernějším cípu Chorvatska. Významný je kostel sv. Trojice v obci Krašić u Jastrebarskog (74), kde se narodil chorvatský arcibiskup Alojzije Stepinac. Z kostelů, které nejsou římskokatolické, vyniká řeckokatolická katedrála ve městě Križevci (73).

Poznávání kultury centrálního Chorvatska by nebylo úplné bez pohledu na díla jeho NAIVNÍCH UMĚLCŮ, kteří ho proslavili po celém světě. V první řadě se to vztahuje na Hlebinskou malířskou školu ze stejnojmenné malebné vesnice u Koprivnice v Podravině. V Koprivinici jsou dvě galerie, Galerie naivního umění Hlebine a Galerija Generalić (84), v nichž jsou vystaveny obrazy zakladatelů školy Ivana Generaliće (81) a snímky z jeho života (87).

Malířským uměním se proslavil i jeho syn Josip Generalić (80 a 89) a někteří další obyvatelé Hlebin a okolních podravských vesnic, ale také naivní umělci z jiných částí středního Chorvatska. Mnozí jsou aktivní dodnes a kromě malířství se zabývají i sochařstvím (88), jako jedna z mála podravských žen umělkyň Ljubica Matulec. (82 a 83).

Mnozí slavní naivisté mají vlastní galerie ve svých rodištích, jako Ivan Lacković Croata (78) ve vsi Batinske (86), Ivan Rabuzin v Ključi v Hrvatskom zagorju a Matija Skurjeni z Veternice v Zaprešići u Záhřebu. Většina hlavních děl naivních umělců Chorvatska je dnes uložena v Muzeu naivního umění v Záhřebu, jako známá díla Mije Kovačiće (79), Ivana Rabuzina (77) a Matije Skurjeniho (85).

80

81

82

83

84

85

86

87

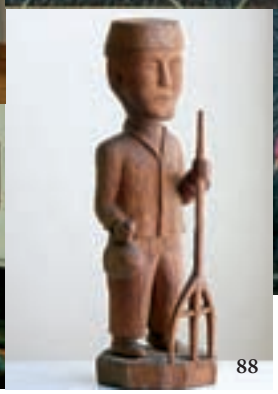
88

89

1

2

3

MĚSTO ZÁHŘEB

Moderní hlavní město se zachovalými středověkými i novověkými památkami

Záhřeb se vyznačuje, stejně jako většina jiných hlavních měst Evropy, mimořádně bohatým kulturním dědictvím. Také proto je zvláštním administrativním celkem (župou) a turistickým regionem, obklopeným prostorem středního Chorvatska. Záhřeb se stal důležitým centrem již v 11. století a hlavním městem Chorvatska v 16. století. Proto je zde mnoho památek z tohoto pozdnějšího období. Zvláště pak v historickém centru – na Horním městě. Dnešním středem Záhřebu je Dolní město s velkým počtem budov z přelomu 19. a 20. století.

Protože byl Záhřeb navzdory své důležitosti až do 20. století malým městem, skoro všechny nejdůležitější kulturní pamětihodnosti se nacházejí v jeho středu, respektive v Dolním a Horním městě. Zde jsou nejcennější paláce, kostely a muzea, ale také nejdůležitější hotely. Návštěvníci Záhřebu se mohou vydat na prohlídku většiny kulturních památek pěšky. Záhřeb si uchoval i zvláštní intimní náladu netypickou pro hlavní města většiny evropských států.

4

5

6

7

11

12

13

Množství zeleně a parků v centru působí na návštěvníky města příjemným dojmem. Oblíbená je zejména tzv. Lenuciho podkova, tedy řada parků ve tvaru podkovy, rámujících střed města. Byla nazvána po architektu Milanu Lenuciji, který se na přelomu 19. a 20. století nejvíce zasloužil o její výtvarné řešení.

Pro milovníky kratších procházek i pro zájemce o prohlídku okolních čtvrtí, jsou zde záhřebské tramvaje, hlavní veřejné dopravní prostředky, jejichž tradice sahá až do 19. století. Záhřeb má jako jedno z mála evropských měst hustou tramvajovou síť, která vede do všech důležitých městských čtvrtí. Hosté mají k dispozici i starou lanovku, spojující Horní a Dolní město, a lanovku, která vede na vrcholek okrajové hory Medvednica, jejíž zeleň je vidět ze všech částí města.

Lesnatá Medvednica (2) se táhne až k Hornímu městu a dále k dnešnímu centru, hlavnímu náměstí Trgu bana Josipa Jelačiće (1). Zeleň nás uvítá i při vjezdu do Záhřebu vlakem, protože hned po výstupu z Hlavního nádraží se naskytuje pohled na řadu parků, vedoucích k centru města. Tento obrázek vítal i pasažéry věhlasného Orient Expressu, který jezdil z Paříže do Istanbulu. Pro ně byl v Záhřebu v roce 1925 vystavěn nejznámější hotel „Esplanade“, který je dnes součástí hotelového řetězce Regent (3). Hned vedle hotelu Esplanade se nachází i nejzelenější část tzv. Lenucijevo podkovy, záhřebská Botanická zahrada.

Vydáme-li se od nádraží do středu města, projdeme kolem řady monumentálních secesních budov DOLNÍHO MĚSTA, vystavěných převážně koncem 19. a začátkem 20. století. První z nich je budova Hlavního nádraží s charakteristickým průčelím (8). Naproti spatříme jednu z nejznámějších záhřebských staveb – Umělecký pavilon (12), první velký objekt v Chorvatsku určený výlučně pro výstavní účely. Prostranství před budovou je upraveno jako park s fontánami a

8

9

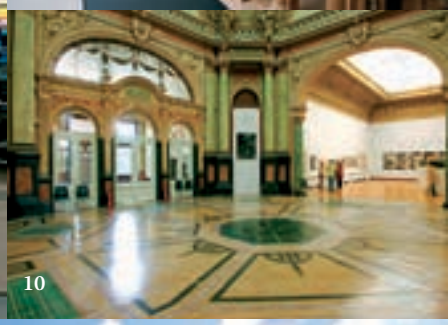

10

14

15

16

17

18

19

20

pomníkem prvního chorvatského krále Tomislava (19), který v 10. století vládl Chorvatsku.

Jestliže půjdeme do středu města obchůzkou západním směrem kolem hotelu „Esplanade“ (14) a Botanické zahrady, mineme budovu Chorvatského národního divadla (13) a Muzea Mimara (15). Ať se vydáme kterýmkoliv směrem, přijdeme na hlavní záhřebské náměstí (7) v jehož středu stojí socha chorvatského bána Josipa Jelačiće (5), podle kterého se náměstí i jmenuje. Záhřebané mají k této soše zvláštní vztah, protože během komunistické vlády byla odstraněna a obyvatelé s radostí uvítali její návrat po vyhlášení chorvatské nezávislosti v roce 1991.

I na okrajích Dolního města stojí zajímavé budovy. Nejznámější z nich je Dům chorvatských výtvarných umělců, který

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31
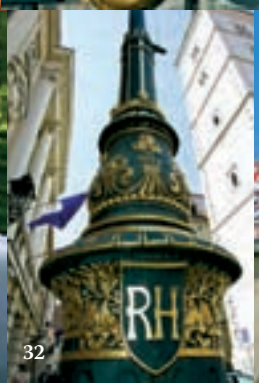

32
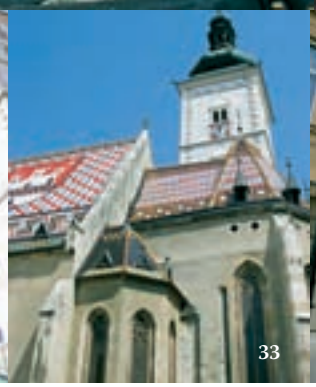
33
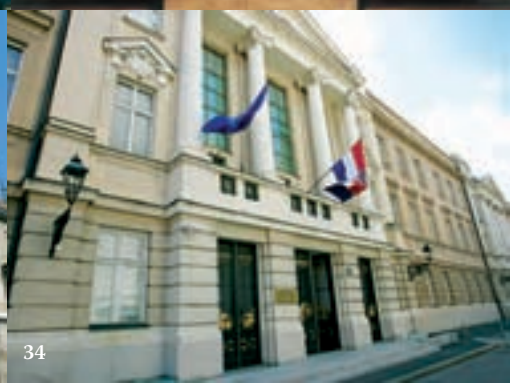
34

v roce 1938 vyprojektoval nejznámější chorvatský umělec Ivan Meštrović (16). Paláce Dolního města nejčastěji zdobí přepychové interiéry (4 a 6) a cenný nábytek (9). Elegancí se zvlášť vyznačuje průchod Oktogon (10), svérázný předchůdce dnešních moderních obchodních center.

Na okrajích Dolního města vyrostly i novější budovy, jako např. věžák „Cibona“ (11), i když takových staveb je více v modernější jižní části města, mezi nimiž vyniká budova Muzea moderního umění (18) . Ale ani tam se nezapomnělo na zelené plochy pro obyvatele a potřeby jejich dětí (20). Proto je obzvláště oblíbeným místem Záhřebanů a jejich hostů jezero Bundek (17 a 18) v Novém Záhřebu.

Na rozdíl od rušného Dolního města původně středověká čtvrť HORNÍ MĚSTO vyzařuje klidem a mírem. K tomu přispěla její poloha na dvou kopcích nad dnešním středem města a jeho úzké romantické ulice, do kterých se i dnes dostanete proslulou Kamennou bránou (23), která je i důležitou poutní svatyní se zázračným obrazem Bohorodičky (26).

Horní město se skládá ze dvou částí - světský Gradec stojí na západním kopci a církevní Kaptol na východním. Uprostřed Kaptolu se vypíná katedrála sv. Štěpána a Nenebevzetí Panny Marie, největší a se svými 105 metry i nejvyšší církevní stavba v Chorvatsku (35). Byla postavena v 11. století a mnohokrát přestavována. Dnešní vzhled získala teprve koncem 19. století. Na náměstí před katedrálou stojí sloup s pozlacenou sochou Blahoslavené Panny Marie (Blažene Djevice Marije) (27).

Z ostatních kostelů Horního města Záhřebanům nejvíce přirostl k srdci chrám svatého Marka ze 14. století (33), se

35

36

37

38

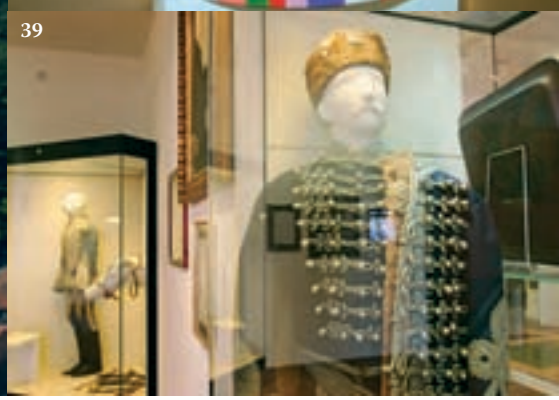
39

známou střechou ozdobenou erby Chorvatska a Záhřebu (30). Hned vedle něj, ve středu „světského" starého Gradecu, stojí budova Chorvatského parlamentu (32 a 34) s monumentálními vstupními vraty (29). Nedaleko je i jezuitský kostel svaté Kateřiny (sv. Katarine) (24) s přepychovým interiérem (25) a oltářem (21). V přilehlých budovách bývalého jezuitského kláštera je jedna z hlavních záhřebských výstavních síní Klovićevi dvori (22 a 38).

V Horním městě je, podle názorů mnohých obyvatel, nejatraktivnější Muzeum města Záhřebu. Uvnitř jsou původní exponáty z dějin města (36), postavy starých Záhřebanů (39) a uprostřed síně stojí maketa Horního města (37). Naproti hradbám Horního města v tichém parku Tuškanac, stojí muzeum velkého záhřebského a středoevropského spisovatele Miroslava Krleže. Před tímto domem, kde spisovatel žil (28), stojí dnes jeho socha (31).

Ještě více muzeí najdeme v Dolním městě. MUZEÍ V ZÁHŘEBU je kolem třiceti a galerií ještě více. Nejvýznačnější z nich je Muzeum Mimara, nazvané po jeho zakladateli, sběrateli Anti Topiću Mimarovi. Je v něm asi 4 000 různých exponátů. Věhlasná je sbírka skla (48), sbírka Dálného východu (49) a sbírka obrazů starých mistrů (44 a 56), která zahrnuje i obrazy světoznámých malířů, např. Brueghela (53) a Velázqueze (54). Početností a kvalitou exponátů (460 000), zvláště z období antického Říma, je však na prvním místě Archeologické muzeum. Má zvláštní oddělení prehistorie (52), antiky (43), středověku a jedinečnou egyptskou sbírku (41).

Muzeum umění a řemesel se rovněž pyšní velkým počtem exponátů (kolem 160 000), které tvoří základ dějin hmotné

40

41

42

46

50

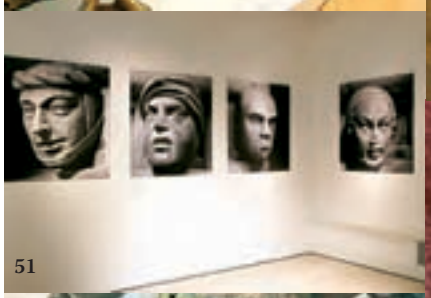
51

52

53

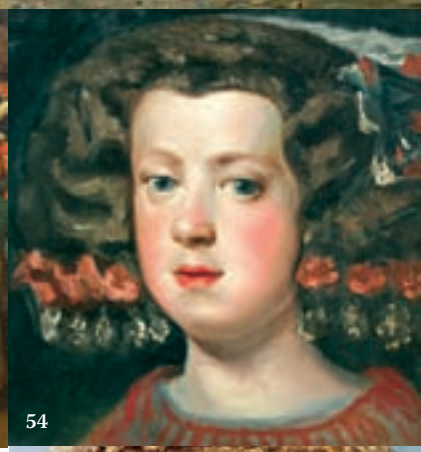
54

55

56

kultury v Chorvatsku (40 a 50). Z 19 různých sbírek mají nejvýznamnější místo sbírky hodin (45) a nábytku. Kromě muzea Klovićevi dvori se i v tomto muzeu nejčastěji konají příležitostné výstavy. Z výtvarných galerií svou sbírkou děl starých mistrů (59) vyniká Strossmayerova galerie (55), nazvaná po zakladateli biskupu Josipu Juraji Strossmayerovi (60). Moderní

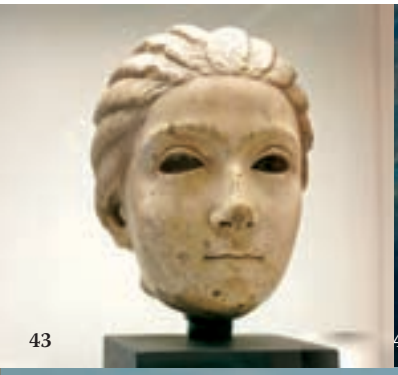
43

44

45

47

48

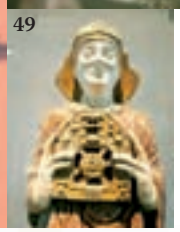
49

57

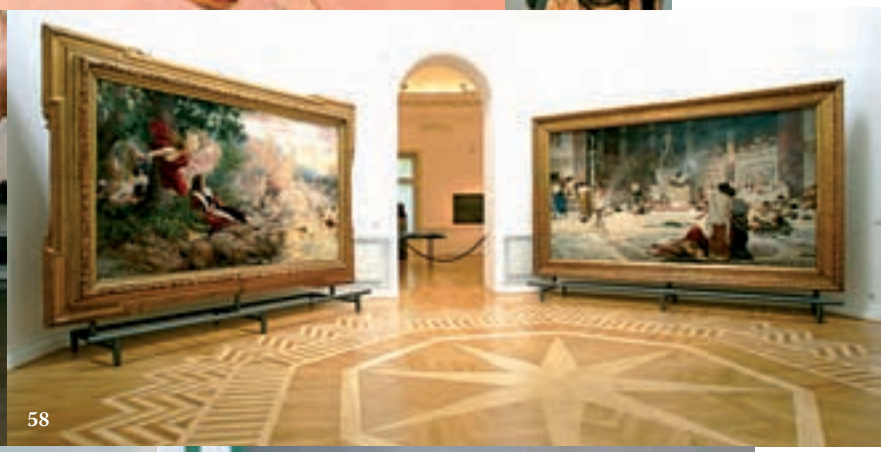
58

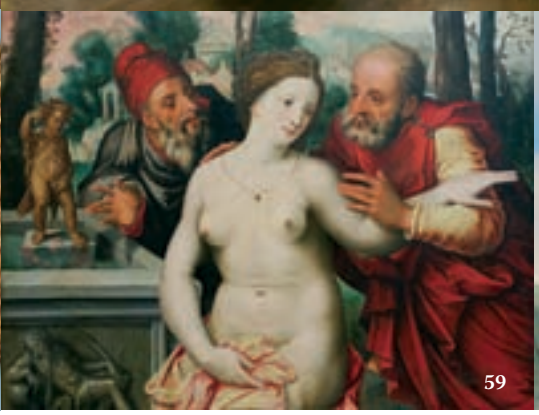
59

60

61

galerie (58) vlastní díla chorvatských umělců z 19. a 20. století (47), od Nikoly Mašiće, malíře venkovských idylek (46), po Edu Murtiće a jeho efektní abstrakce (42). Mimořádně oblíbené je technické muzeum, známé starým dolem, vynálezy Nikoly Tesly a originály starých letadel (57), a po otevření v roce 2009 i Muzeum moderního umění (61).

ZÁHŘEB, KOSTEL SV. KATEŘINY

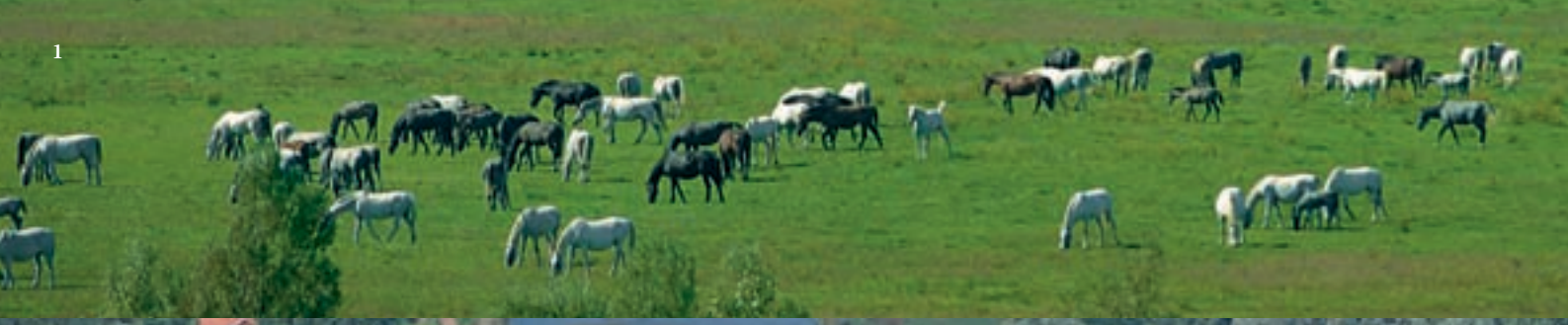
1

4

5

6

7

2

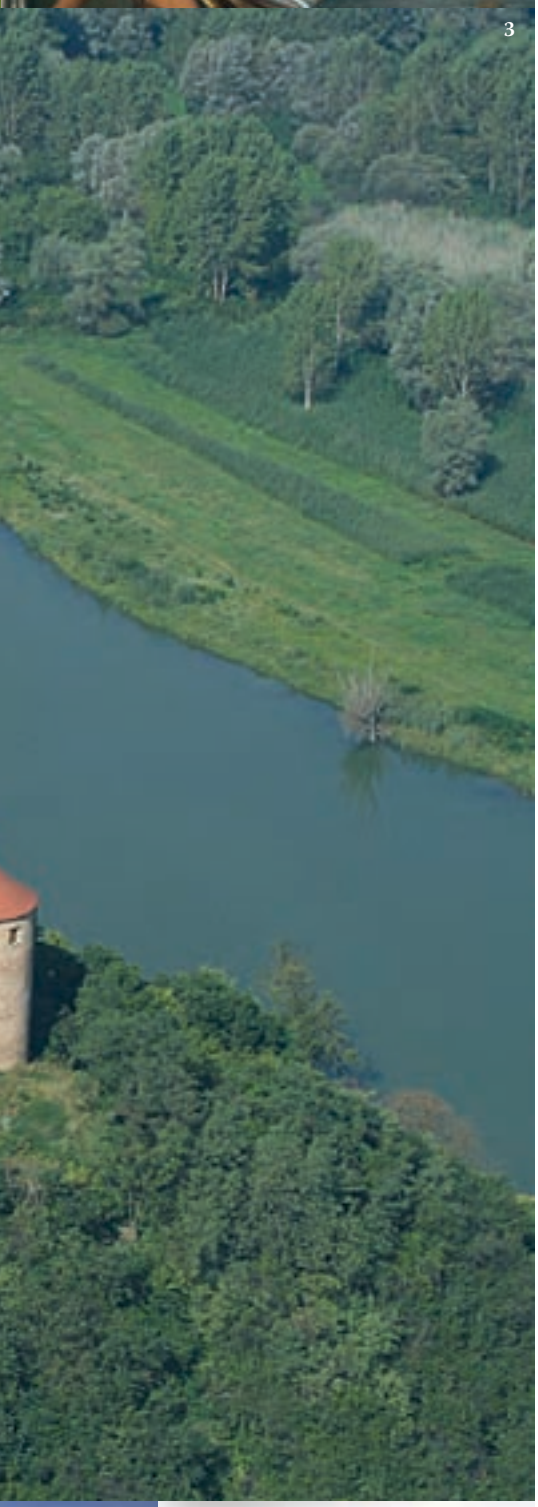
3

8

SLAVONIE

Prapůvodní střední Evropa na březích mohutného Dunaje

Na východě Chorvatska mezi velkými řekami Dunajem, Dravou a Savou leží úrodná Slavonie. To je po Dalmácii největší chorvatský historický region s rozsáhlými rovinami, dubovými lesy, úrodnými vinicemi a starými vinnými sklípky, barokními paláci a kostely. Je zde zachovalé původní chorvatské národopisné dědictví: zdobné kočáry, malebné lidové kroje, tambury a jedinečné kulinářské speciality.

Po centrálním Chorvatsku je Slavonie druhý největší turistický region Chorvatska. Skládá se z pěti žup: Viroviticko-podravské, Požežsko-slavonské, Brodsko-posavské, Osijecko-baranjské a Vukovarsko-srijemské. Prozatím ji turisté zřídka navštěvují, protože leží mimo hlavní turistické směry, které většinou vedou na Jadran. Ale těm, kteří ji chtějí objevit, nabídne četná příjemná překvapení, zvlášť romantickým zájemcům o nečekané kulturní zážitky.

Přestože je Slavonie kvůli středoevropské poloze kulturně podobná střednímu Chorvatsku, v mnohém se od něj liší. Zatímco střední Chorvatsko bylo ušetřeno válečného běsnění, Slavonie byla v průběhu velké části svých dějin pod tureckou správou, od níž byla osvobozena teprve začátkem 18. století. Proto jsou její dnešní obyvatelé většinou přistěhovalci z jiných částí Chorvatska, a také z jiných zemí habsburského mocnářství, jehož korunní zemí Slavonie byla.

Kvůli nepřízni dějin je ve Slavonii poměrně málo starých kulturních památek. Přesto se dochovaly některé zvlášť cenné artefakty, zejména z doby bronzové. Jakýmsi symbolem Slavonie je více než 4 000 let stará vučedolská holubice (8). Jsou zde i pozůstatky kdysi mocných antických měst a pevností a v některých zákoutích se uchovaly i cenné památky z předtureckého středověku. Patří k nim i hradby nejvýchodnějšího chorvatského města Iloku nad Dunajem (3), který díky nim až do začátku 16. století oddolával tureckým útokům. Později bohužel posloužily i Turkům a díky kvalitě stavby se uchovaly dodnes.

Většina kulturních památek ve Slavonii vznikla v 18. století, kdy byly vystavěny nejatraktivnější objekty, zvlášť kostely, svědkové návratu této krajiny do křesťanských rukou. Najdeme zde nádherné oltáře, jako ve františkánském klášteře města Slavonski Brod (2). V tomto období došlo k rozkvětu hospodářství, o čemž svědčí zdobené erby řemeslnických cechů města Požegy (4). Důležitost Slavonie vzrostla i díky dopravě po velkých řekách, které jí protékají: Dunaji, Drávě a Sávě (5). Z říčních přístavů se převáželo zboží koňskými povozy, a tak je Slavonie dodnes tradičním krajem chovu koní (1).

Bohužel, kvůli své dopravní důležitosti a úrodnému rovinatému kraji, byla Slavonie odedávna cílem velkých dobyvatelských tažení. V každé velké válce byla vystavena loupení a ničení. Zvláště za 2. světové války, když se na Dunaji u Batiny odehrála jedna z největších bitev nacistů s Rudou armádou. Dnes tu stojí památník, dílo chorvatského sochaře Antuna Augustinčiće (6).

Ze všech částí Chorvatska utrpěla Slavonie nejvíce škod i ve Vlastenecké válce, zvláště město Vukovar. Hrdinné město skoro úplně zničila bývalá Jugoslávská národní armáda, a tím spáchala jednu z největších genocid v Evropě po 2. světové válce. Dodnes o tom svědčí památkové území Ovčara a pomník hrdinů na vukovarském hřbitově (7).

Ve Vlastenecké válce utrpělo mnoho škody i největší slavonské město Osijek, ale dnes je skoro úplně obnoveno. Jeho panoramatu podél břehů Drávy s charakteristickými MĚSTSKÝMI PALÁCI, např. palác, ve kterém působí městské divadlo (12), vévodí katedrála svatého Petra a Pavla (9) u hlavního náměstí Trg Ante Starčevića (10).

Monumentální městské paláce zdobí i ostatní slavonská města, jako jsou Vinkovci (11), Vukovar (20), Virovitica (14), Slavonski Brod (15 a 18) a zvláště Požega (13 a 16). V minulosti byla Požega nejdůležitějším slavonským městem. Pyšní se jedním z nejhezčích náměstí v Chorvatsku (19), přestože s tím pravděpodobně nebudou souhlasit obyvatelé dnes druhého největšího slavonského města Slavonski Brod (17). Přesto z veškerého barokního stavebního dědictví Slavonie je na prvním místě osjecká Tvrđa. Toto jedinečné spojení pevnosti a města, v němž se žije obvyklým měšťanským životem, se začalo budovat v roce 1712 podle vzoru holandské vojenské pevnosti. Kromě hradeb, které byly většinou odstraněny, zůstala Tvrđa dodnes téměř v nezměněném stavu (32). Uvnitř dnes sídlí Osijecká univerzita a Muzeum Slavonie (24), a také největší zajímavost, moderní archeologické muzeum (28 a 29). Tvrđa je zároveň jedinou kulturní památkou Slavonie, která byla navržena na zařazení do Seznamu světového dědictví UNESCO.

Na rozdíl od pevnosti Tvrđe v Osijeku, ve Slavonském Brodu bývalé obranné hradby zůstaly dobře zachovány (27). Jako většinu slavonských pevností z 18. století i tuto navrhl slavný vojevůdce Evžen Savojský. Pevnost z větší části slouží cestovnímu ruchu a jako muzeum (21), prostor zachování

10

11

12

13

14

15

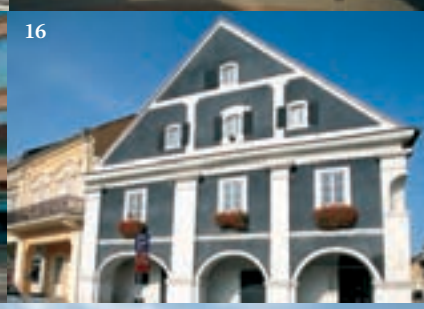
16

17

18

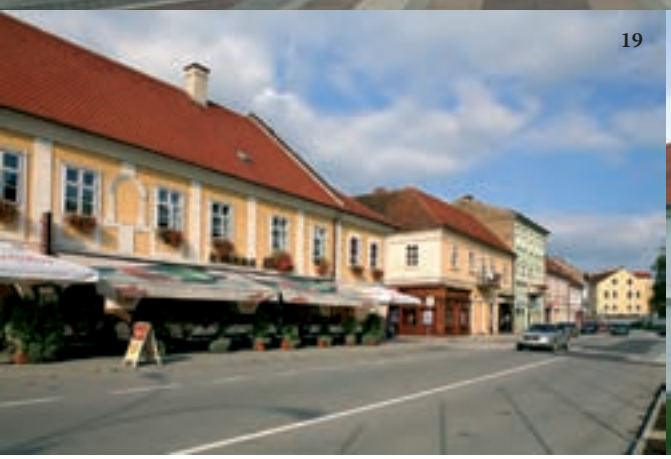
19

20

21

22

23

27

28

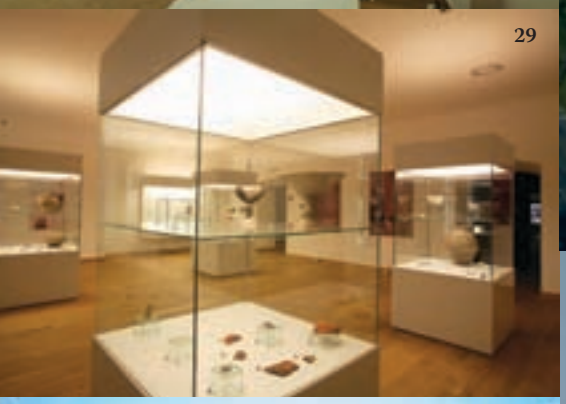
29

30

31

32

37

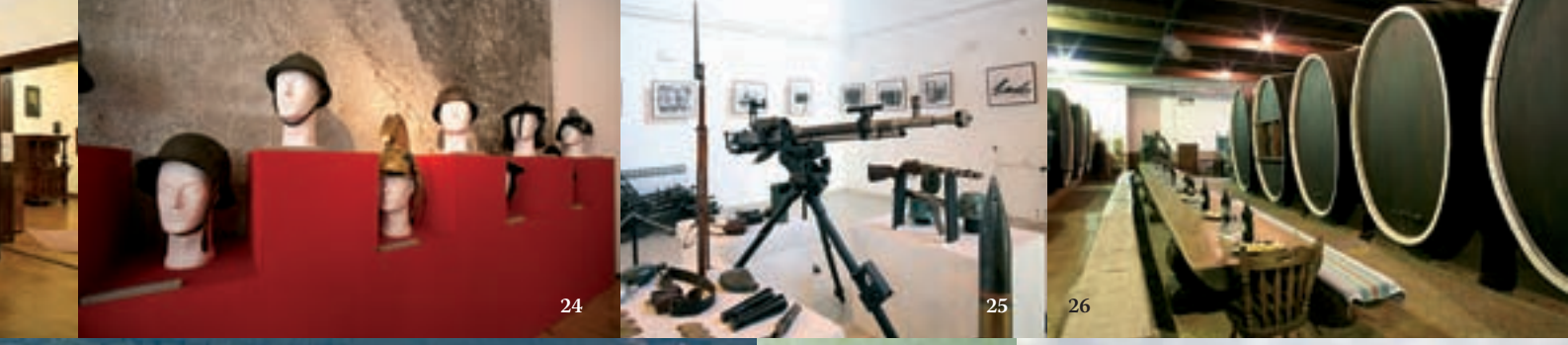
24
25
26

33

34

35

36

38

39

40

41

42

43

44

45

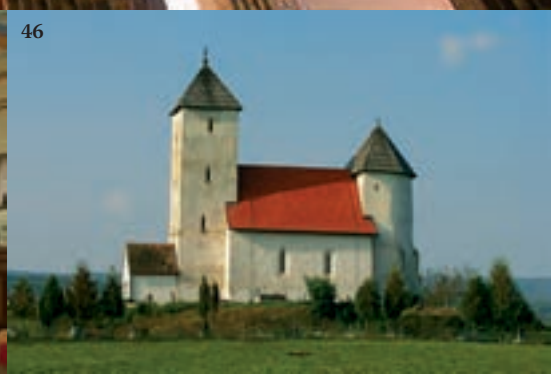
46

tradice starých řemesel (38) a částečně slouží i pro potřeby městské správy (42).

Ze starých fortifikačních komplexů ve Slavonii zůstaly poměrně dobře zachovalé hradby města Iloku (34) s františkánským klášterem a zámkem římského rodu Odeschalchi (někdejších ilockých knížat) s moderně zařízeným muzeem. V podzámčí jsou široko daleko známé Ilocké sklepy (26), v nichž se vyrábí věhlasné víno Ilocký tramín. Nedaleko je také venkovská usedlost Principovac (35), která se díky půvabnému vzhledu a upravenosti využívá k pořádání různých slavností. Na rozdíl od Iloku zbyly z hradeb kdysi mocného středověkého města Ružice na kopci Papuk nad městem Orahovicí jenom trosky (36). O bohaté vojenské historii Slavonie a Baranje z novější doby svědčí muzeum v Batině, dějišti velké bitvy z 2. světové války (25).

Kvůli poměrně novější výstavbě ve slavonské Podravině, je západně od Osijeku, mnoho zachovalých hradů, zámků a paláců. K nim patří nejmonumentálnější hrad Normann-Prandau ve Valpovu (22) s částečně zachovalými hradbami (31). Nejelegantnější je klasicistní zámek Pejačevićů v Našicích (39), obklopený krásným krajinným parkem a jezerem (40), nazvaný po slavném šlechtickém rodu (33), který vládl největší části slavonské Podraviny. V zámku žila proslulá chorvatská skladatelka a pianistka Dora Pejačević, jejíž klavír (23) je jedním z hlavních exponátů Domovského muzea v Našicích.

Zámek Pejačevićů zdobí i střed nejzápadnějšího slavonského města Virovitica (30). Ale snad nejzvláštnější je nejmladší zámek Mailath v Donjem Miholjacu u řeky Drávy, vystavěný začátkem 20. století ve stylu anglických loveckých zámečků, netypickém pro zdejší kraje (37). Hezké zámky stojí i v jižnější vinorodé Požežské kotlině, jako zámek v Kutjevu (41) vedle známého vinného sklepa ze 13. století.

47

48

49

50

51

52

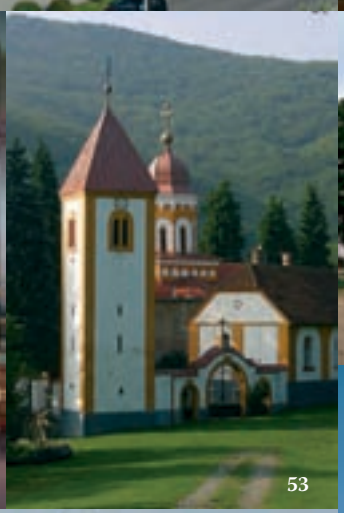
53

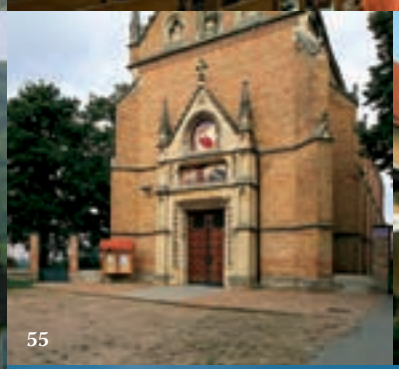
55

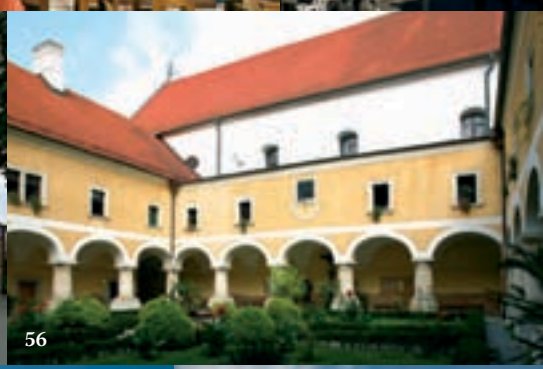
56

54

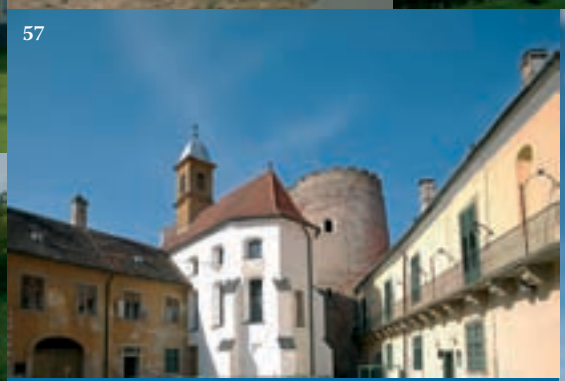
57

58

59

60

62

63

64

65

66

67

68

69

SLAVONSKÉ SAKRÁLNÍ DĚDICTVÍ rovněž uchovává atmosféru doby, v níž bylo stavěno. Nejhodnotnější stavby jsou ve městech s biskupskými sídly jako je Požega, kde stojí na hlavním Náměstí Svaté Trojice (Trg svetog Trojstva) jedna z nejhezčích budov biskupství (49). Náměstí zdobí Morový sloup na památku obětí morové rány (48).

Nejmonumentálnější církevní stavbou ve Slavonii je katedrála v Đakovu, kterou dal vystavět v roce 1866 biskup Josip Juraj Strossmayer, aby zvýšil důležitost Đakova, sídla biskupství ve Slavonii. Katedrála v Đakovu je stejně úchvatná zvenčí červenou barvou lícových cihel (47) jako zevnitř, kde ji zdobí nádherný oltář a vitráže (43). Charakteristickou červenou barvu najdeme i na vnějšku hlavního kostela svatého Petra a Pavla v Osijeku (46).

Architektonickou krásou se vyznačuje františkánský klášter ve Virovitici s kostelem svatého Roka (55), zvláště pak vnitřek kostela (50), klášterní nádvoří (56) a jídelna (45). Zásluhou františkánů vyrostl nádherný kostel sv. Trojice ve městě Slavonski Brod (52) a klášter v Šarengradu u Dunaje (54). Mimořádně vzácné jsou i malé sakrální stavby jako kostel sv. Vavřince (sv. Lovre) ve městečku Lipovac ve Srijemu (58), nebo kostel sv. Petra a Pavla u vsi Topolje v Baranji, který v roce 1722 dal postavit princ Evžen Savojský z vděčnosti za vítězství nad Osmany (59).

Významem přesahující svůj vnější vzhled jako jeden z mála zachovalých kostelů z předturecké doby, je templářský kostelíček sv. Martina u Našic (60). Zcela zvláštní je kostel Všech svatých v Đakovu (51), se zachovalým interiérem někdejší turecké mešity, stejně jako kaple, vestavěná do hradeb valpovackého zámku (57). Zvláštním vzhledem se vyznačuje i kostel sv. Terezie Avilské (44) v Suhopolji u Virovitice, kostel svatého Dimitrije v Brodskom Drenovacu (46) a pravoslavný klášter svatého Mikuláše (sv. Nikole) u Orahovice (53).

Kulturní procházku Slavonií si nelze představit bez doteku s její jedinečnou LIDOVOU KULTUROU. Vyzařuje z pastorály slavonských vesnic jako Davor na Savi, se střechami zarostlými trávou (68), z bohatství velkých dvorů se starými povozy (67) a o duchu Slavonie vypovídají i teplé barvy fasád (69) a jednoduchost interiérů domů (63). Stejně krásná a nápaditá jsou velká venkovská obydlí (66) a domky, určené k odpočinku po namáhavé práci ve vinorodém okolí, jaké jsou na pahorcích požešských viničných hor (64).

Mezi těmito vesnicemi mimořádnou krásou vyniká ves Zmajevac v Baranji, zvonice jejíchž kostelů harmonicky zapadají mezi venkovské domy podél hlavní ulice (61). Ještě lépe lze pocítit duch genius loci zdejšího kraje když vstoupíme do obydlí baranjských vinařů (62) a ochutnáme lehká vína, uskladněná v jeho pečlivě upravených sklípcích (65).

1

2

3

4

5

DALMÁCIE – ZADARSKÝ REGION

U kořenů původní chorvatské kultury

Dalmácie je největším a ve světě nejznámějším chorvatským historickým regionem. Rozkládá se v nejjižnější části Chorvatska a je to slunný kraj s teplým mořem, olivami, vínem, rybami, písněmi a malebnými osadami s kamennými domy – pravé původní Středozemí. Jde o kulturně nejbohatší část Chorvatska, v níž se nachází dokonce pět ze šesti lokalit, patřících do Světového kulturního dědictví UNESCO. Protože se do Dalmácie nejčastěji jezdí ze severu, nejdříve nás uvítá první ze čtyř dalmatských turistických regionů, Dalmácie – zadarská oblast, která se rozkládá na prostoru Zadarské župy.

6

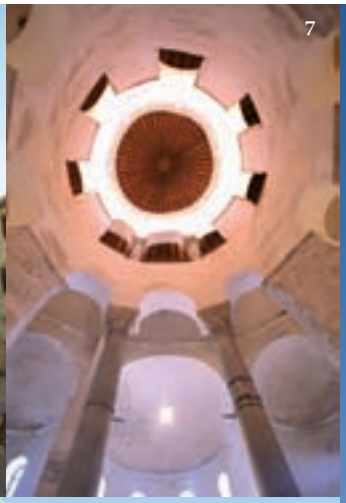
7

8

9

10

11

Zadarská oblast zahrnuje město Zadar, historické středisko Dalmácie, ostrovy Pag, Dugi otok, Ugljan, Pašman a řadu ostrůvků. Zadarská oblast má dokonce nejvíce osídlených ostrovů ze všech turistických regionů Chorvatska a rozsáhlé pevninské zázemí je známé nejrozvinutějším zemědělstvím z celého chorvatského Jadranu. Ve všech těchto krajích je mnoho historických památek již z prehistorických dob a zvláště dědictví z antiky a ranného středověku.

Zadarská oblast má příjemné klimatické podmínky, vhodné pro život. Díky tomu, ale také kvůli důležité strategické poloze uprostřed chorvatského Jadranu, utrpěl zdejší kraj velké škody v mnoha válečných konfliktech včetně Vlastenecké války. Je zde mnoho stop života již z prehistorického období a z éry starých Ilyrů a Římanů a právě se zadarskou oblastí je spojen vývoj prvního chorvatského království a největší množství památek ranné chorvatské kultury. Tady se Chorvaté v 7. století poprvé setkali s antickou kulturou, jejíž památky jsou na každém kroku a jako jeden z prvních evropských národů přijali křesťanství.

I když od 15. století vládli pobřežní části zadarské oblasti Benátčané, zatímco zázemí patřilo k Turecké říši, prostor zadarské části Dalmácie si po celou dobu udržel silného chorvatského národního ducha. Přetrval i v období rakouské nadvlády od 19. století do konce 1.světové války, kdy právě v zadarské oblasti sílilo národní obrození s cílem sjednotit Dalmácii s Chorvatskem, což se uskutečnilo nejdříve v rámci

12

13

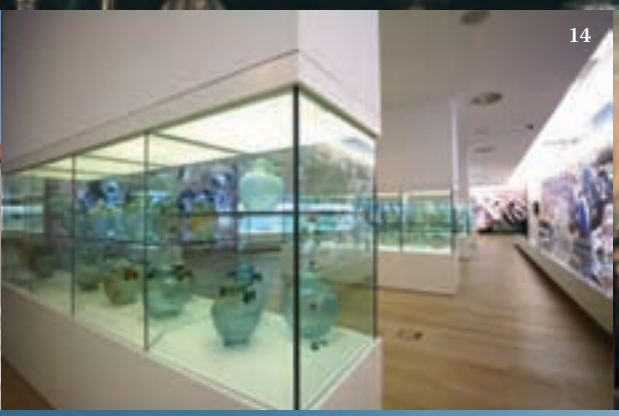
14

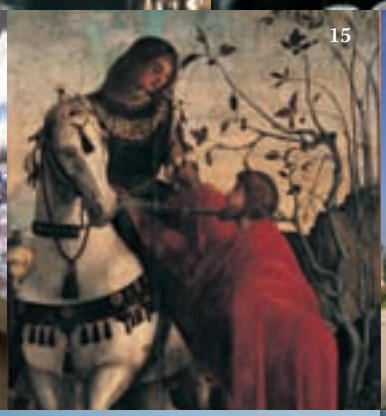
15

16

17

18

bývalého království Jugoslávie a od roku 1991 v rámci nezávislého Chorvatska.

Dnes se tento silný národní duch zaměřuje především na rychlý hospodářský rozvoj, takže Zadar a okolí patří k ekonomicky nejdynamičtějším částem Chorvatska. Navzdory prudkému rozvoji zůstalo přírodní dědictví dobře zachováno a četné kulturní památky jsou nadále harmonicky začleňovány do krajiny (4) a do struktury městských celků (5). Jedno z nejlepších svědectví velkého historického významu zadarského kraje a hodnoty jeho dědictví je historické jádro města ZADARU, největší ze všech na chorvatském Jadranu (1) a ve městě i okolních ostrovech, jako je Pašman, se nachází výjimečně bohaté sakrální dědictví.

Obyvatelé Zadaru, podle velikosti druhého největšího města v Dalmácii, se domnívají, že právě na jejich nábřeží lze vidět nejkrásnější západ slunce na světě, což prohlásil i známý britský režisér Alfred Hitchcock při návštěvě Zadaru v 70. letech minulého století. Dnes je na onom zmiňovaném místě zajímavá, zábavná a dojímavá struktura instalací - Mořské varhany a Pozdrav slunci (2).

Mezi četnými zadarskými kostely zaujímá zvláštní místo kostel svatého Donáta z 9. století (8) jedinečného kruhového tvaru (7), který je jakousi ochrannou známkou města Zadaru a nezbytnou součástí jeho panoramatu. Jsou tady i další církevní stavby - románská bazilika svatého Chrysogona (sv. Krševan) ze 12. století (10 a 9), katedrála svaté Anastá-

19

20

21

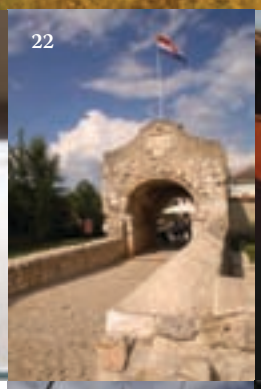
22

23

zie (sv. Stošije) z 12. – 13. století (6) a kostel sv. Šimona (sv. Šimuna) z 5. – 18. století, kde jsou uloženy světcovy ostatky ve věhlasné truhle na hlavním oltáři (13). O důležitosti Zadaru svědčí i jeho status sídla arcibiskupství již od 12. století. Proto stálá expozice církevního umění v Muzeu církevního umění Zadaru populárně nazývaná tak, jak ji pojmenoval velký chorvatský spisovatel Miroslav Krleža „Zlato a stříbro Zadaru", vyniká početnými uměleckými díly ze zlata a drahokamů, zvláště sbírkou křížů (12) a cenných obrazů s náboženskou tematikou (15).

24

25

26

27

28

29

30

V zadarském historickém jádru je mnoho rozmanitých kulturních památek – hradeb, věží, kostelů, paláců, veřejných budov a velkolepých bran. Z věží vyniká Kapitánova věž (11) a z bran Pevninská brána (12), mistrovské dílo pozdně renesančního architekta Micheleho Sammicheliho. V Zadaru je Muzeum antického skla, které se vyznačuje jedinečnou sbírkou a složením výstavy (14) i celkovým vzhledem (16). Za hradbami se Zadar pyšní i některými moderními architektonickými díly, z nichž vyniká nový sportovní areál s basketbalovou dvoranou a krytým bazénem (17), a Pozdrav slunci (18) – zajímavá vizuální instalace.

Protože byl Zadar v ranném středověku střediskem byzantské Dalmácie, roli hlavního církevního střediska chorvatského království kolem něho mělo město NIN. Tady na malebném ostrůvku (27), na který se vchází několika starými branami (22 a 26), existovala osada starých Liburnů již od 9. století před Kristem. Když se Nin stal sídlem chorvatských biskupů, byl v 11. století vystavěn mimořádně cenný středověký kostelík svatého Kříže (sv. Križa) s originálním vzhledem (30) a vnitřek města zdobí i jiné menší kostely a kapličky (25).

Na kopci u Ninu najdeme další perlu chorvatského středověkého umění, románský kostelík svatého Mikuláše (19).

31

32

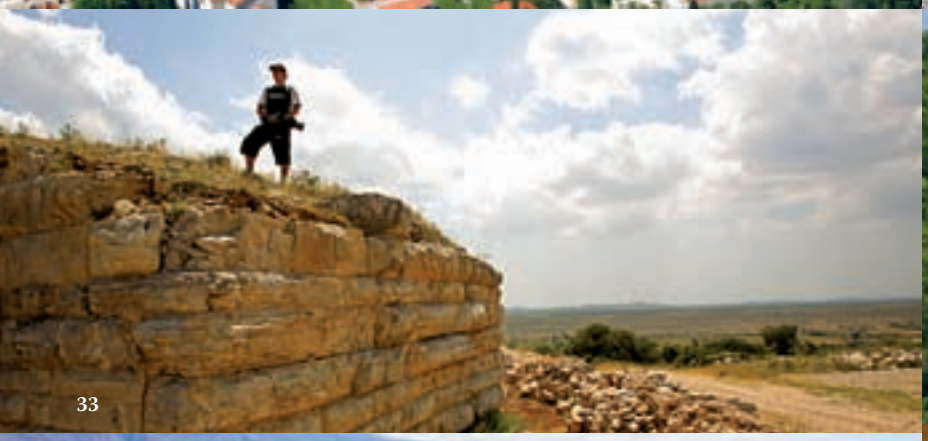
33

34

35

36

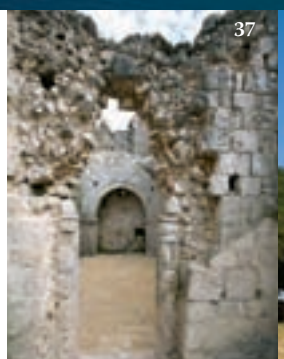
37

38

39

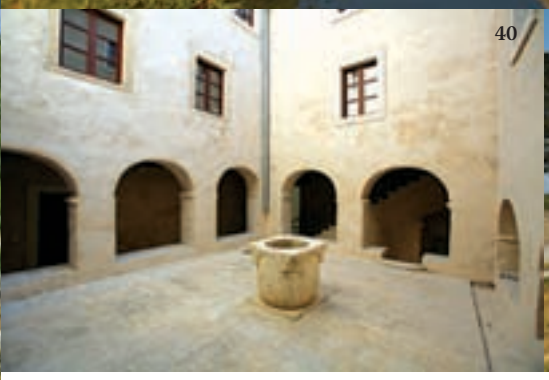
40

41

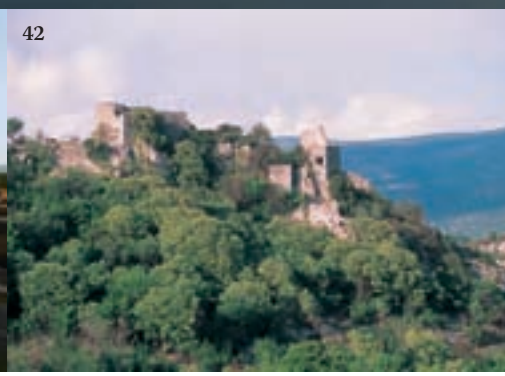
42

Farní úlohu nyní plní kostel sv. Anselma, někdejší ranně křesťanská a středověká katedrála se zvonicí z 12. století (24). V klenotnici farního kostela se uchovávají cenné exponáty někdejší katedrály z dávné chorvatské minulosti s vepsanými jmény mocných dárců, například knížat Šubićů (20 a 21). Archeologická sbírka obsahuje hodnotnou sbírku artefaktů od pravěku po dnešek se zvláštním důrazem na římské a starochorvatské období (23 a 29). Zvláštní hodnotu mají vraky starochorvatských ranně středověkých lodí, nalezených v laguně městečka Nin (28).

Pevninské zázemí Zadaru, mikroregiony RAVNI KOTARI A BUKOVICA, rovněž oplývají hodnotnými kulturně-historickými památkami. Zvláštní místo zaujímají pamětihodnosti spojené s templáři a Maltézskými rytíři - Johanity (ivanovci), kteří sídlili ve městě Vraně a věhlasní vranští převoři až do jeho pádu do tureckých rukou v 16. století měli klíčovou úlohu při řízení chorvatského středověkého státu. Dnes zůstaly z Vrany jenom hradby (37) u stejnojmenné obce na březích Vranského jezera a pozůstatky tureckého zájezdního hostince pro karavany, nadace Jusufa Maškoviće, admirála turecké armády, narozeného ve Vraně.

I dnešní centrum Ravnih kotara, město Benkovac, se pyšní mocnou tvrzí a přilehlým starým kostelem (38). Benkovac byl důležitým střediskem i v dávných dobách, o čemž svědčí nedaleké pozůstatky antického římského města Asserie (33). Nedaleko Benkovce stojí staré tvrze Kličevica (34) a Karin (42), pod níž v Karinském zálivu, který se nejhlouběji vrývá do pevniny ze všech zálivů na Jadranu, stojí františkánský klášter Karin z 15.-18. století (39 a 40). Karinské moře se průlivem Ribnicou vlévá do zálivu Novigradské moře, nazvaném po malebném městečku Novigrad na úpatí staré středověké pevnosti (31).

Ještě hlouběji ve vnitrozemí, v kamenité pustině, na úpatí jihovýchodních strání pohoří Velebitu v údolí řeky Krupy (32), stojí pravoslavný klášter Krupa z 16. století, jehož kostel je známý svým freskami vyzdobeným interiérem z roku 1602 (36). V Ravnih Kotarech a Bukovici je ještě mnoho jiných starých kostelíků (41), harmonicky včleněných do

43

okolní krajiny mezi úbočími Velebitu a pobřežím Jadranu (35).

I četné ZADARSKÉ OSTROVY mají cenné historické dědictví. Zadarská oblast se vyznačuje i mimořádně členitým pobřežím (55), kvůli kterému si ji zvlášť oblíbili jachtaři. Zvláštní místo mezi ostrovy má Pašman, na kterém jeden vedle druhého stojí hned dva cenné kláštery – františkánský klášter v Kraju z 14. - 18. století (48) a benediktinský na kopci Ćokovac nad Tkonem z 12. - 15. století (49), jediný mužský benediktinský klášter v Chorvatsku, který slouží svému řeholnímu účelu. V klášteře je hodnotná sbírka starých obrazů (47). Na ostrůvku Galevac nedaleko ostrova Ugljanu je malebný klášter františkánů terciánů z 15. století (51).

Na zadarských ostrovech jsou i staré tvrze a věže jako Kaštelina na Viru (50) nebo vyhlídková Toreta na ostrově Silba (53) a ve Velom ratu na Dugom otoku stojí jeden z nejhezších chorvatských majáků (43). Nicméně nejhodnotnější kulturní dědictví zadarských ostrovů je na největším ostrově Pagu, ostrově soli, sýra a krajek. Ten je spojen s pevninou mostem, opevněným dodnes zachovalými rěžemi (45, 52). Městské jádro dnešního Pagu je z 15. století (46), má pravidelný pravoúhlý půdorys ulic a náměstí a pravděpodně byl vystavěn podle představy chorvatského stavitele a sochaře Juraje Dalmatince. V jeho centru stojí kostel Nanebevzetí Blahoslavené Panny Marie (Uznesenja Blažene Djevice Marije) z téhož období (44).

44

45

46

47

48

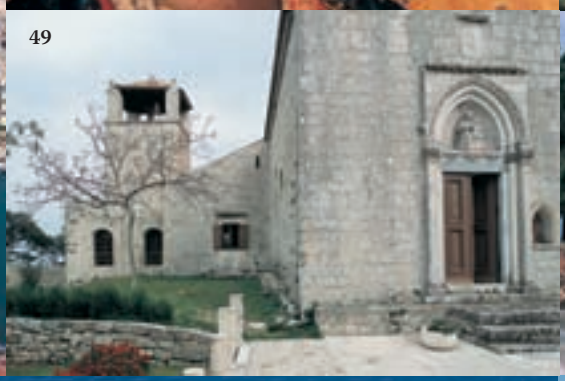
49

50

51

52

53

1

2

3

4

5

6

7

8

9

DALMÁCIE – ŠIBENICKÝ REGION

Strážce památek středozemního stavitelství, které poznamenalo svět.

Vydáme-li se ze Zadaru na jih, uvítá nás region Dalmácie – šibenická oblast, známá svými národními parky Krka a Kornati. Ale tento region Šibenicko-kninské župy má i velmi hodnotné kulturní dědictví. Ostatně i sama župa byla pojmenována po svých dvou nejdůležitějších historických centrech – hlavním městě Šibeniku na pobřeží Jadranu a kdysi daleko důležitějším královském městě Kninu ve vnitrozemí kraje Dalmatinska zagora.

Šibenická oblast Dalmácie, stejně jako sousední zadarská oblast, se skládá ze tří částí – z pobřežní, v jejímž středu stojí město Šibenik, členité ostrovní části s ostrovy Murterem, Prvićem, Kaprijem, Žirjem, Zlarinem a Krapnjem, a také z rozlehlého zázemí Dalmatinské zagory kolem měst Drniše a Kninu. Přestože v šibenické oblasti nejsou velké ostrovy, kvůli případnosti souostroví Kornati se zde nachází největší počet ostrovů ze všech jadranských regionů.

Stejně jako ostatní části Dalmácie i šibenická oblast oplývá četnými kulturní památkami, od prehistorie do současnosti. V šibenické župě jde především o archeologické památky z ilyrského, římského a raně středověkého období a nejhodnot-

10

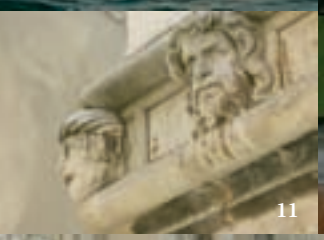
11

12

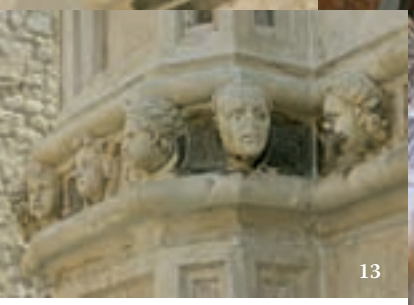
13

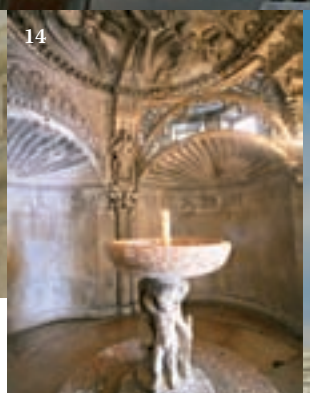
14

15

16

17

18

19

20

21

22

nější jsou památky z 15. a 16. století. Pro chorvatské dějiny je tato oblast důležitá jako metropole raně středověkého chorvatského království, v němž od 9. století až do spojení s Uherskem ve 12. století vládla chorvatská knížata a králové.

Na rozdíl od většiny dalmatských měst, vzniklých na antických základech, je Šibenik prvním velkým původním chorvatským pobřežním městem. Vznikl v 11. století za vlády krále Petra Krešimira IV., po kterém se mu z lásky říká Krešimirovo město. V době vzniku Šibeniku bylo metropolí Chorvatska město Knin a podle krále Zvonimira, který si ho zvolil za své sídlo, se dodnes Kninu říká Zvonomírovo město.

Nejznámější a nejcennější kulturní památkou šibenické části Dalmácie je Šibenická katedrála, chráněná památka Světového dědictví UNESCO. Malebné městečko Primošten je rámován vinicemi. Jsou zde četná archeologická naleziště, zvláště Bribirska Glavica a lokality v okolí Kninu. Ze sakrálních staveb krásou a jedinečnou polohou uprostřed jezera v rozšířené části řeky Krky vyniká františkánský klášter na ostrůvku Visovac (1). Nedaleko něj je i pravoslavný klášter sv. Archanděla (sv. Arhanđela) v kaňonu řeky Krky (3), který je spolu s klášterem Krupa považován za nejcennější památku Srbské pravoslavné církve v Chorvatsku.

Určitou ochrannou známkou této části Dalmácie jsou četné pevnosti, mlčenliví svědkové bouřlivé minulosti. Přímo v Šibeniku stojí tři monumentální pevnosti - Svatý Ivan, Svatá Anna a Šubićevac (2) a opevněná je i jediná mořská cesta do Šibeniku, vedoucí úzkým průlivem svatého Antonína (sv. Ante) (8), kde stojí mohutná tvrz sv. Mikuláše (sv. Nikoly) ze 16. století (9). O utrpení v nedávné válce svědčí nový zajímavý kostel ve vsi Kijevo na úpatí nejvyšší chorvatské hory Dinary (6).

Šibenická oblast je známá i díky mnoha romantickým městečkům jako je Skradin u řeky Krky (5) nebo Prvić Šepurine na ostrově Prvić (4). Malebností se vyznačují vesnice v zázemí Dalmatinske zagore, z které pochází i nejslavnější chorvatský sochař Ivan Meštrović. Svou rodnou ves Otavice si vybral k poslednímu odpočinku a vystavěl si zde krásné mauzoleum (7).

Nejdůležitější kulturní památkou šibenické části Dalmácie je KATEDRÁLA SVATÉHO JAKUBA (sv. Jakova) v Šibeniku.

23

25

Velebná stavba vznikala více než sto let (1431 – 1535). O její vzhled se nejvíce zasloužil největší chorvatský stavitel Juraj Dalmatinac a kupoli dokončil Nikola Firentinac. Hlavní důvody pro její zařazení do seznamu světového dědictví UNESCO je jedinečné spojení gotického a renesančního slohu (10 a 16) a osobitý způsob stavby z velkých kamenných bloků. Tento způsob výstavby je zvláště patrný na kupoli katedrály (15). Vnitřek je ještě impozantnější než skvostný vnější vzhled (12).

Hodnotu šibenické katedrály zvyšuje vlys se 71 kamennými hlavami mužů, žen a dětí (11 a 13), sochami bohatě vyzdobený interiér katedrály (14) a její nádherný portál (21). Katedrála je harmonicky včleněna do městského jádra Šibeniku se strmými úzkými uličkami na úpatí kopce Šubićevac (17). Ve středu města jsou i další cenné kulturní památky. Zvláště zajímavý je kostel sv. Barbory (sv. Barbare) (19), svatého Jana (Ivana) (20) a pravoslavný kostel Nanebevstoupení Bohorodičky (Uspenja Bogorodice) (18), na místě někdejšího katolického kostela. Ze světských staveb Šibeniku vyniká renesanční budova Městské radnice ze 16. století (22).

Na POBŘEŽÍ A OSTROVECH šibenické části Dalmácie není tolik monumentálních staveb jako v Šibeniku, ale zato přitahují pozornost malebností a zachovalostí památek lidové tvořivosti. To zvlášť platí pro městečko Primošten (24) ležící na kopcovitém polostrově, který je spojen úzkou šíjí s pevninou. Kolem něho se rozkládají známé vinice, příklad lidské pracovitosti na skoupých kamenitých políčkách (32).

O hodnotě primoštenských vinic vypovídá i skutečnost, že Chorvatská zahrada, v níž byly především ony představeny, získala zlatou medaili na světové výstavě Flora 2000 v Japonsku. Poté byl zahájen proces zařazení primoštenských vinic do Seznamu světového dědictví UNESCO, k čemuž přispěl i fakt, že jejich snímek zdobí důležité místo v interiéru budovy UNESCO v Paříži. I ve vesnicích kolem Primoštenu se zachovaly staré zvyky, jako na selském statku Jurlinini Dvori (29), kde je možné vidět jak se kdysi žilo (27) a pracovalo (30).

32

24

26

27

28

29

30

31

33

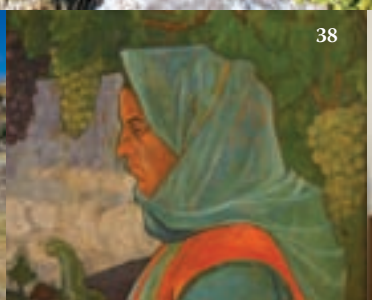

Četné ostrovní obce se vyznačují původností a uchováváním tradice. Betina na ostrově Murter (23) je známá tradicí stavby dřevěných lodí (26). Obyvatelé rybářské obce Murter (25) od pradávna vlastní pozemky na kornatských ostrovech (33)a nejmenší obydlený jadranský ostrůvek Krapanj (31) proslavila tradice výlovu mořských hub (28). Na ostrůvku je františkánský klášter s typickým oblastním muzeem.

I v kraji DALMATINSKA ZAGORA ve vnitrozemí nalezneme mnoho památek, zvlášť z antiky a raného středověku. Nejdůležitější naleziště je Bribirska Glavica na kopci u Skradinu s částí zachovaných hradeb z ilyrské doby a pozůstatky římského (35) a raně chorvatského města. U kaňonu řeky Krky je naleziště Burnum se zachovanými zbytky římského tábora na základech ještě staršího ilyrského (41), u kterého se nachází pozůstatky římské arény (44). Na lokalitě Danilo blíž k Šibeniku, se nacházejí pozůstatky prehistorické osady (43).

Opravdovou zvláštností šibenického vnitrozemí je kostel sv. Spasitele (sv. Spasa) z 9. století pod nejvyšší chorvatskou horou Dinarou, známý jako nejstarší chorvatský kostel se zachovalou zvonicí (40). Pod Dinarou ve městě Knin, se nachází pravděpodobně největší renesanční pevnost ze 16. století (34). U ní je malé muzeum (37) s exponáty z dávné minulosti, ale i z nedávné doby - z Vlastenecké války (36). Řada pevností se nachází i kolem Drniše podél Krky (45), například Nečven grad (46) nebo pevnost přímo nad městem Drniš (42). Protože z okolí Drniše pochází věhlasný chorvatský sochař Ivan Meštrović, je v městském muzeu bohatá sbírka jeho děl. Kromě Meštrovićových soch (39) se zde nachází i jeden z jeho velmi vzácných obrazů – tvář matky (38).

35

40

41

44

42

43

46

45

2

DALMÁCIE – SPLITSKÝ REGION

Tři velké památkové celky pod ochranou UNESCO a ještě mnoho jiného.

1

Nejoblíbenější turistický region Dalmácie se rozkládá kolem jeho největšího města Splitu a spadá do jediné Splitsko dalmatské župy. Je středem a pravým srdcem Dalmácie, v níž žije většina jejích obyvatel a kde jsou hlavní dalmatské ostrovy a nejhezčí pláže. Je zde i nejvíce hodnotných kulturních památek a tři z celkem sedmi chorvatských lokalit, zařazených do seznamu Světového dědictví UNESCO – historické jádro Splitu s Diokleciánovým palácem, starobylé město Trogir a Starogradsko polje na ostrově Hvaru. Jestliže je právě Dalmácie, jak mnozí říkají, pravé původní Středozemí, pak je právě jeho střední část kolem Splitu srdcem celého Středozemí.

4

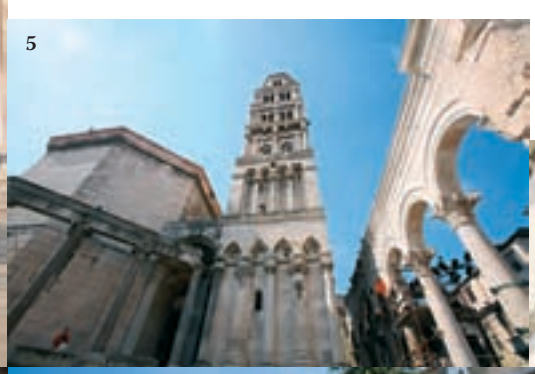
5

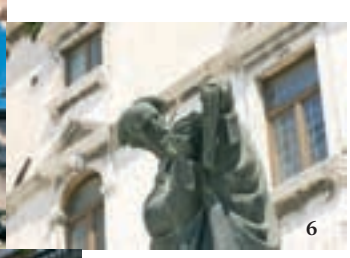
6

7

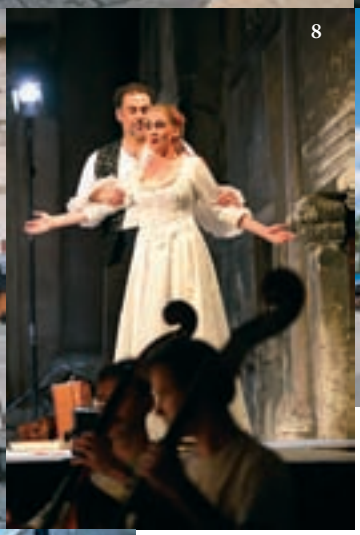
8

9

10

11

12

Splitská část Dalmácie sdílela dějinný osud s ostatními dalmatskými kraji, ale pro svoji centrální polohu a chráněnost rozlehlým zázemím, byla o něco méně vystavena ničení než sousední kraje. Proto je tak hustě osídlena a zvlášť dobře si uchovala původní středozemní ráz. To platí především pro město Split, které je po Záhřebu druhým největším městem Chorvatska a hlavním kulturním střediskem Dalmácie. V blízkosti Splitu jsou i jiná veliká sídliště střední Dalmácie, Trogir a Omiš, zatímco dále na jih se prostírá proslulá Makarská riviéra. Naproti Splitu se nacházejí téměř všechny velké dalmatské ostrovy – Brač, Šolta, Čiovo, Hvar a Vis a Split je i střediskem největší části vnitrozemí Dalmácie s městy Sinj, Imotski, Vrlika a Vrgorac.

Přestože jsou ve všech těchto krajích mnohé kulturní památky od pravěku do novějších dob, střední část Dalmácie je zajímavá i díky tomu, že je zde mimořádně dobře zachované antické dědictví. Jsou zde dvě nejdůležitější antické osady Dalmácie, starořecká Issa a římská Salona, ale také nejhezčí antický klenot Chorvatska, samotný historický STŘED SPLITU, tj. DIOKLECIÁNŮV PALÁC.

Podle známé splitské písně římský císař Dioklecián vystavěl svůj palác v“ nejlepší části světa, přímo uprostřed Splita“ (1), což není tak daleko od pravdy. Tento římský císař si koncem 3. století vybral pro svůj palác chráněnou a tichou zátoku na úpatí zalesněného kopce Marjan, před níž se rozkládají ostrovy, jeden lepší od druhého a podél které i dnes tečou léčivé prameny. Palác má pravidelný, skoro čtvercový půdorys, jeho strany jsou asi 200 metrů dlouhé, ohrazené vysokými hradbami a četnými věžemi (2). O tom, jak byla tato poloha důležitá svědčí skutečnost, že je jeho prostor od té doby téměř stále osídlen a dále centrem života největšího dalmatského města.

Katedrála sv. Dominia (sv. Dujma) (5), patrona Splitu, je po staletí částečně umístěna v mauzoleu císaře Diokleciána z konce 3. a začátku 4. století, které bylo kvůli této funkci neznatelně přestavěno a zařízeno cenným sakrálním inventářem. Před jejím vchodem byla ve 12. století vystavěna velebná románská zvonice. V okázalém interiéru (3) se i dnes scházejí věřící stejně jako četní turisté. Před katedrálou je Peristil, který kdysi sloužil k uctívání Diokleciána, dnes

13

14

15

16

17

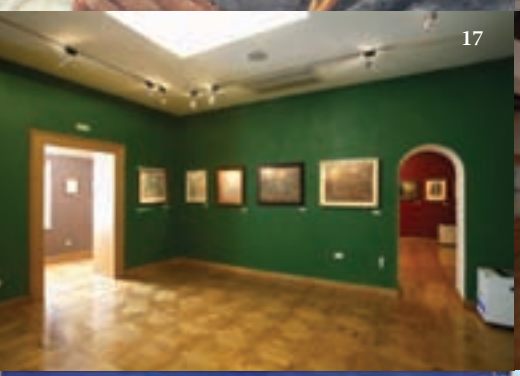
17

18

19

20

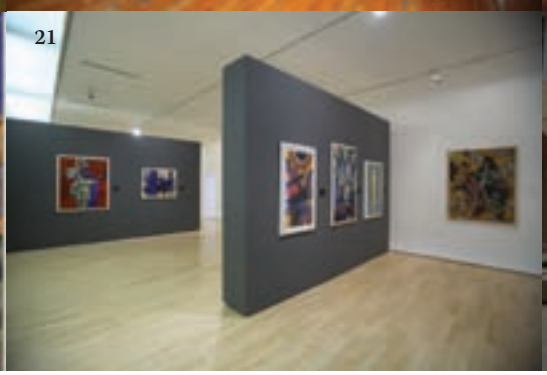
21

22

23

24

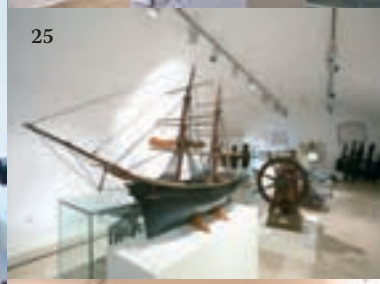
25

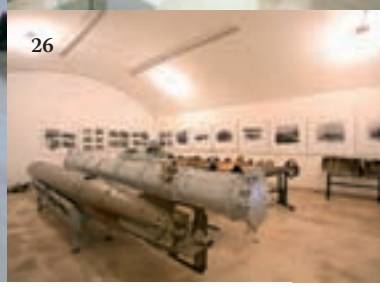
26

27

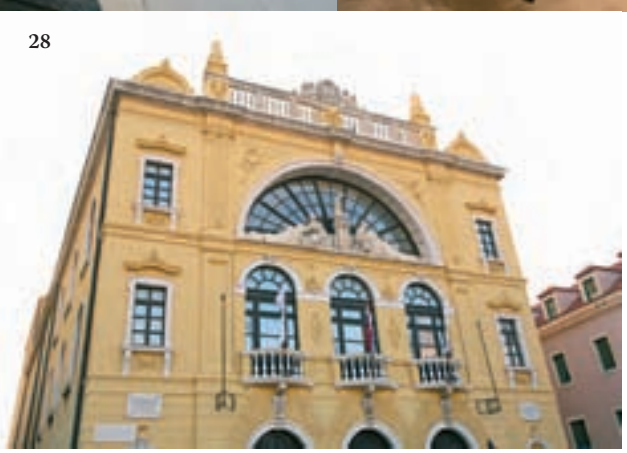
28

je místem shromažďování věřících a turistů a skvělou letní scénou pro inscenace mýtických oper, především Verdiho Aidy (4).

V Diokleciánově paláci se dnes konají divadelní představení (8) a vystoupení dalmatských mužských pěveckých skupin (7) a odehrává se zde každodenní život Splitu (11). V bezprostřední blízkosti se nacházejí i památníky slavných Chorvatů, jako byl ochránce chorvatského jazyka biskup Grgur Ninský (12) a „otec chorvatské literatury", Marko Marulić (6). Z paláce vedou čtyři brány – Železná, Zlatá, Stříbrná /vedoucí na splitskou tržnici Pjaca (10)/ a Bronzová, která vede sklepeními paláce na splitské nábřeží (9). Zde na pobřeží je nejoblíbenější promenáda a místo setkání Splitčanů i jejich hostů.

Mnoho vzácných kulturních památek se nachází i za hradbami Diokleciánova paláce. Zvláštní místo mají Prokurative (27), neorenesanční náměstí u západního okraje paláce, kde se každoročně koná festival dalmatských šansonů, opěvující lásku Splitčanů k dobrému melosu. Půvabné historické paláce jsou i v jiných čtvrtích Splitu. (28).

Split je také známé MĚSTO MUZEÍ. Zvláštní místo má Muzeum chorvatských archeologických památek (16), v němž se nacházejí nejhodnotnější zbytky hmotné kultury Chorvatů, zejména z období raně středověkého chorvatského státu od 9. do 12. století. Ve Splitu se nalézá i nejdůležitější ze tří galerií, věnovaná největšímu chorvatskému sochaři Ivanu Meštrovićovi (13 a 14). Mnoho vzácných obrazů (15) je uloženo i v Muzeu města Splitu, které se vyznačuje i zajímavou úpravou interiéru (18 a 19). Ve Splitu je i mnoho výtvarných galerií včetně vynikající Galerie uměleckých děl (21), umístěné v budově staré nemocnice (22), která vlastní cennou sbírku obrazů z 19. století (20), a Galerie Vidović, nazvané po tomto známém chorvatském malíři (17).

O důležitosti Splitu, jako největším chorvatském pobřežním

29

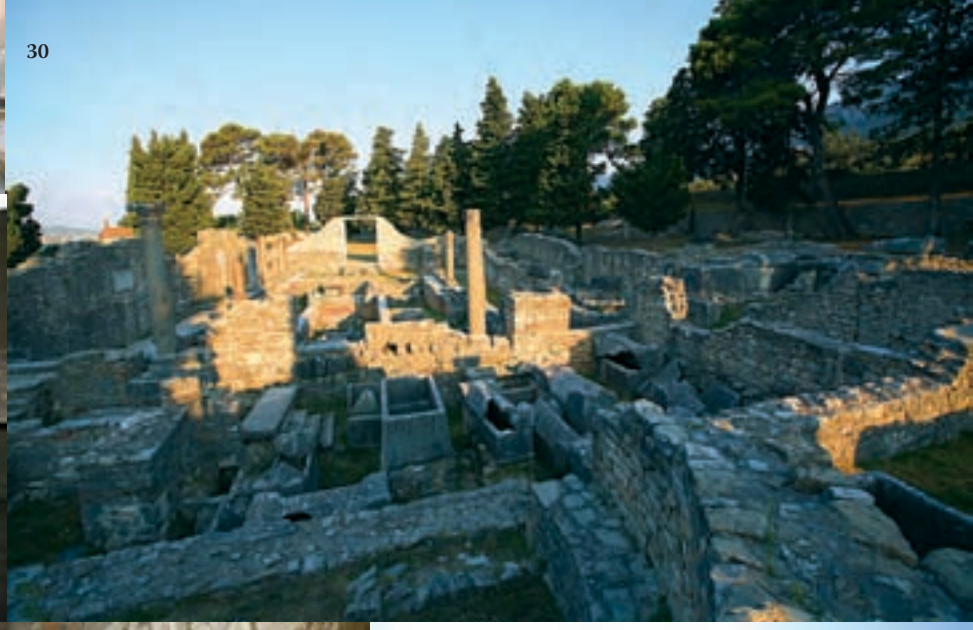
30

31

32

33

34

35

36

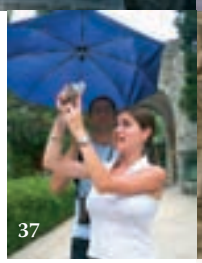
37

38

39

40

41

městě a třetím největším cestovním přístavu ve Středozemí, vypovídají exponáty Chorvatského námořního muzea ve Splitu. V muzeu je řada maket lodí, které pluly po různých mořích od ranného středověku (24) přes dobu velkých plachetnic (25) až po moderní současnost. (23). Zvláště bohatá je část muzea, v níž je představeno válečné námořnictvo 19. a 20. století (26).

Split se stal hlavním městem Dalmácie teprve po 1.světové válce, kdy se dřívější hlavní město Zadar dostalo pod dočasnou italskou správu. Střediskem Dalmácie v antické době byla Salona, jejíž pozůstatky se nacházejí v bezprostřední blízkosti Splitu, v dnešním Solinu. ANTICKÁ SALONA byla metropolí velké římské provincie Dalmácie, která tehdy zabírala na východním pobřeží Jadranu větší prostor, než je celé dnešní Chorvatsko.

O významu Salony vypovídají rozlehlé zříceniny (42), které často překvapí návštěvníky vzhledem k lokalitě (37), protože se nacházejí na dnešním průmyslovém předměstí Splitu. Někde je patrný celý půdorys jednotlivých staveb (30) a zachovalé oblouky někdejších římských paláců (35). Ale většina nálezů ze Salony je umístěna v nejcennějším splitském Archeologickém muzeu, nejstarším chorvatském muzeu založeném v roce 1820.

Budovu muzea zdobí zajímavé átrium (40) a harmonicky upravený vnitřek (36) s asi 150 000 různými exponáty. Kromě nálezů ze Salony a jiných římských lokalit je zde i mnoho předmětů ze starořeckého (33) a raně středověkého období. Nejzajímavější je expozice antických sarkofágů (31 a 34), kamenných plastik (32 a 38), antických hliněných svítilen a římského skla (29 a 41), kostěných a kovových předmětů (39) a drahokamů.

Na březích Kaštelského zálivu, na kterých stojí Split a antická Salona, nalezneme ještě jednu perlu kulturního dědictví Chorvatska UNESCO – HISTORICKÉ MĚSTO TROGIR. Trogir vyrostl na ostrůvku mezi pevninou a ostrovem Čiovem, s kterými je spojený mosty a svůj vzhled si zachoval od středověku téměř beze změny. (43). Zvláštností Trogiru je i to, že je doložena jeho existence od období starého Řecka a že se v něm vedle sebe nacházejí kulturní památky z helénistické doby, antického Říma, raného i pozdního středověku.

Nejdůležitější kulturní památkou Trogiru je katedrála sv. Vavřince (sv. Lovre), která vznikala v období od 13. do 15. století. Je známá svým působivým románským portálem, který, jak praví nápis, vytesal snad nejlepší tehdejší sochař, mistr Radovan (47) a oltářem s monumentálním ciboriem (54). V severní lodi najdeme kapli blaženého Jana Ursiniho z 15. století (49), jejíž okázalá plastika na zdech a stropě (57) je považována za vrchol renesanční architektury a sochařství v Dalmácii a svá díla v ní zanechali i umělci Nikola Firentinac, Andrija Aleši a Ivan Duknović. S katedrálou sousedí Městská lóže z 15. století (56) a z téže doby pochází i pevnostní věž Kamerlengo (55) na západním konci Trogiru,

43

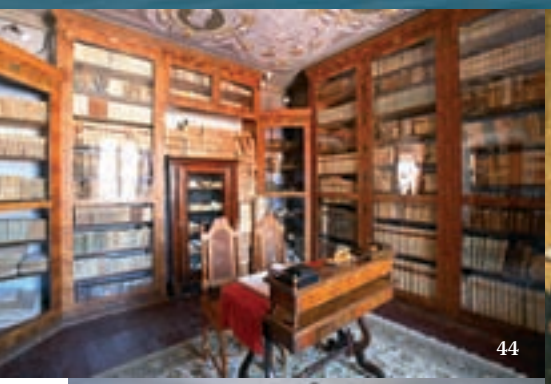

44

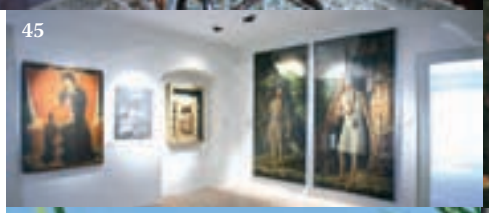

45

46

47

48

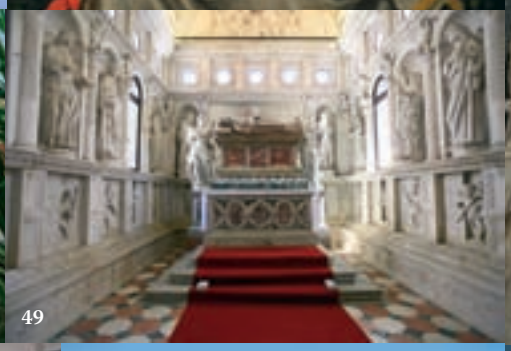

49

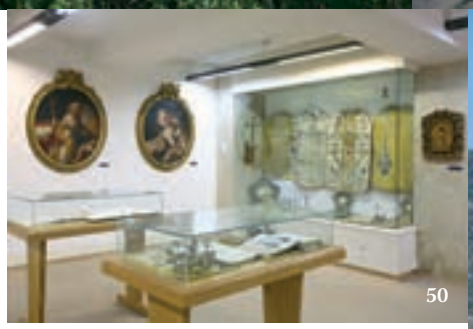

50

51

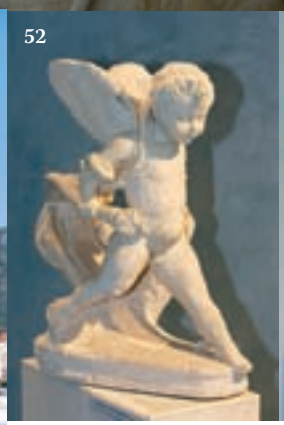

52

53

54

55

56

57

opěvovaná v melodických trogirských písních.
Největší část předmětných nálezů z bohatých dějin Trogiru je uložena v Muzeu města Trogiru v paláci Garagnin-Fanfogna. V muzeu jsou také vzácná malířská (45 a 46) a sochařská díla (52) a bohatě vybavená knihovna (44). Hodnotnou sbírku najdete také v ženském benediktinském klášteře svatého Mikuláše (sv. Nikole) z 11. století (50). Nejdůležitější exponát a svérázný symbol města Trogiru je řecký reliéf s postavou Kairose, boha šťastného okamžiku (53) ze 3. století před naším letopočtem.
I v bližším okolí Trogiru je mnoho zachovalých kulturních památek. Zvláštní místo patří mlýnu ze 16. století v lokalitě Pantana, nedaleko letiště Split (48) a věži z 15. století v obci Marina (51).
Vydáme-li se ze splitské části dalmatského pobřeží na středodalmatské ostrovy, i na nich nás uvítá mnoho antických a středověkých památek, ale také zelené pejzáže, malebná města a vesnice. Zvláštní místo mezi těmito ostrovy má HVAR, který byl známým americkým časopisem Traveller označen za jeden z deseti nejhezčích ostrovů na světě. Návštěvníky upoutá svou krásou především ostrovní středisko, město Hvar (58), obklopené mocnými středověkými hradbami. Z jeho pevnosti Španjol vysoko nad městem (60) jsou velkolepé výhledy na zelené Paklené ostrovy (Pakleni otoci) (61) a širé moře.
V malých muzeích a dalších výstavních prostorech města Hvaru (66) jsou uložena hodnotná umělecká díla. Jedním z nejvýznamnějších je v jídelně františkánského kláštera ve městě Hvaru - obraz Poslední večeře (65) z 15. století. Turisté vždy rádi tráví čas na hlavním hvarském náměstí před katedrálou, pozdně renesanční stavbou ze začátku 17. století (70) a také u starého Arsenálu a nejstaršího chorvatského divadla (84). Hojně navštěvovaný je i klášter benediktinek, které paličkují krajky z vláken agave (67).
Od nedávna je ostrov Hvar známý v celém světě díky antické parcelaci polí Starého Města, bývalého antického Pharose, po němž byl pojmenován celý ostrov. Parcelace, která byla provedena v dávných helenistic-

kých dobách zůstala nedotknutá a proto bylo Staroměstské pole (Starogradsko polje) v roce 2008 zařazeno na Seznam světového památkového dědictví UNESCO (63). V Muzeu Starog Grada, někdejšího městského střediska ostrova, se nachází zvláštní sbírka věnovaná starému Pharosu. Kromě této sbírky je v muzeu námořní a etnografická sbírka a také galerie obrazů „Juraj Plančić", nazvaná po tomto známém chorvatském malíři, původem ze Starog Gradu (62, 71 a 83).

I samotný Stari Grad láká návštěvníky původní středozemní náladou svého pobřeží (69) a ulic (79). Nejzajímavější část kulturního dědictví Starog Gradu je Tvrdalj, opevněný renesanční hrad (orig. zámek) z poloviny 16. století, který vystavěl a v němž pobýval a tvořil velký chorvatský básník Petar Hektorović (72).

Malebností se vyznačují i ostatní části ostrova, které zdobí levandulová pole, kamenné zídky mezi poli, postavené pouhým vrstvením kamenů (suhozid), staré kostely a kapličky (64). Město Jelsa vyniká renesančně-barokním náměstím svatého Jana (68), v městečku Vrboska je ojedinělý opevněný kostel Panny Marie milosrdné (sv. Marie od milosrđa) ze 16. století (73) a z vesnic se zachovalými tradičními kamennými stavbami stojí za návštěvu Velo Grablje (59).

Na největším a nejvyšším dalmatském ostrově BRAČ není tolik antických památek jako na Hvaru, ale pozornost návštěvníků lákají velkopelé výhledy, půvabné středozemní krajiny s kamennými zídkami (suhozidy) (82) a nejhezčími plážemi a bělost kamenných domů. Právě z antických bračských kamenolomů pochází bílý kámen, z nějž byl vystavěn velký počet paláců v Dalmácii a Benátkách, ale i část Bílého domu ve Washingtonu. Bračané jsou známí i svým osobitým naturelem který se projevuje tím, že staví pomníky osobám, které na ně nějak zvlášť zapůsobily. V obci Selce má pomník papež Jan Pavel II., německý politik Hans Dietrich Genscher a ruský spisovatel Lev Tolstoj (80).

Nejvýznamnější kulturní památka na ostrově Brači je poustevna Blaca, kterou v 15. století hluboko v kopcích vystavěli chorvatští hlaholští mniši (74). Klášter se vyznačuje mystickou kontemplační náladou, starou hvězdárnou a muzeální sbírkou (76). Hlavní ostrovní oblastní muzeum je v kopcovitém vnitrozemí ostrova, ve staré věži (81) uprostřed malebné vesničky Škripu (77). Návštěvníky Brače lákají i velebné zvonice kostelů z bílého bračského kamene. Nejzajímavější z nich je zvonice z 19. století ve vesničce Ložišća, dílo chor-

59

60

61

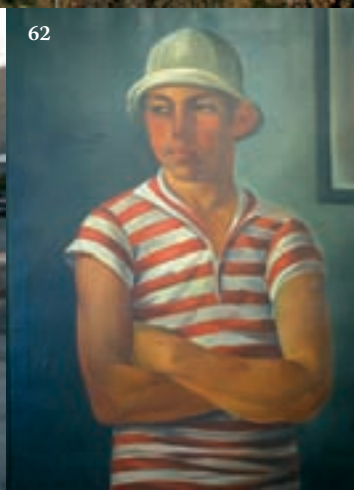
62

63

64

65

66

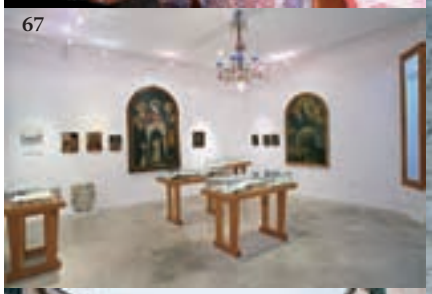
67

68

69

70

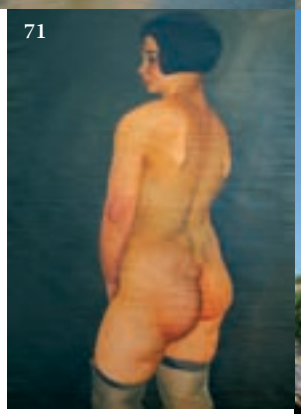
71

72

73

74

75

76

78

79

77

80

81

83

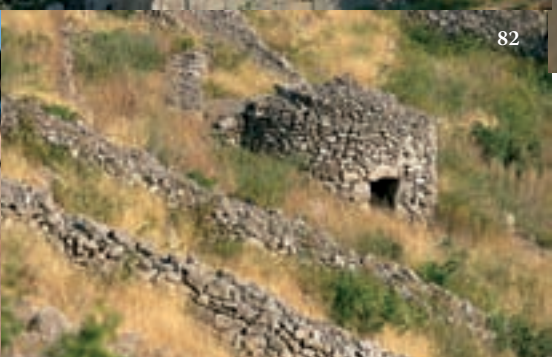
82

85

86

87

88

89

90

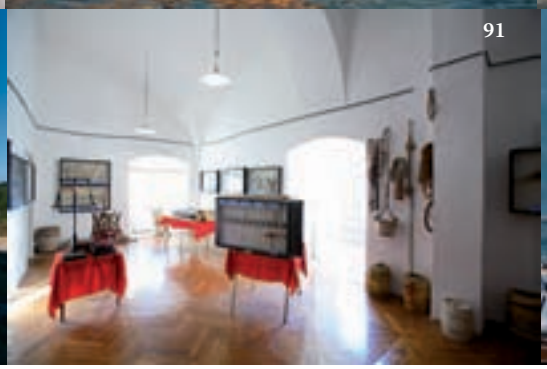
91

92

vatského sochaře Ivana Rendiće (75). Bílý bračský kámen zdobí i atraktivní muzeum rodiny Petrinović v největším ostrovním městečku Supetar (78).

Nejvzdálenější větší středodalmatský ostrov VIS na otevřeném moři, je známý podle nejcennějšího helenistického naleziště v Chorvatsku, ale také svojí původní středozemní atmosférou a křišťálově čistým mořem u břehů dvou ostrovních měst Visu a Komiže (88). Částečně k tomu přispěla izolace ostrova až do roku 1991, vzhledem k tomu, že na něm byla v době komunistické Jugoslávie vojenská základna a cizinci sem neměli přístup.

Zvlášť autentické je město Komiža na jihu ostrova Visu (89 i 92), v jehož středu se vypíná malebná věž Grimaldi (86). Nejdůležitější kostel svatého Mikuláše (sv. Nikole) se tyčí nad městem (85), odkud je nádherný výhled na otevřené moře a nejvzdálenější ostrovy chorvatského Jadranu - Biševo, Sveti Andrija a Palagruža. Ale daleko lepší výhled je z ještě výše položených kostelíčků nad Komiží (90). Moře kolem Komiže je bohaté rybami a proto je Komiža známá jako jedno z hlavních rybářských středisek na Jadranu. Je zde i

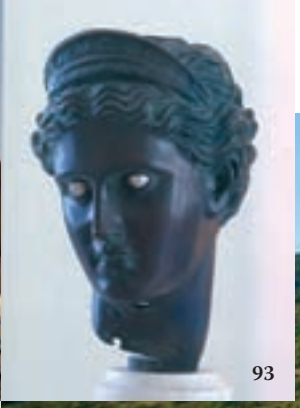
93

94

95

96

97

98

99

100

zvláštní rybářské muzeum (91) a zdejší rybí restaurace mají osobitou atmosféru. (87).

Město Vis na severní straně ostrova vyrostlo v rozlehlém poklidném zálivu, a proto zde rádi kotví jachtaři (94). I Vis zdobí staré kostely (95) a harmonické kamenné domy (99) a právě zde bylo ve 4. století před naším letopočtem nejdůležitější sídliště Dalmácie, řecká kolonie Issa. Nálezy z Issy jsou uloženy v Archeologickém muzeu na Visu, kde je také velká sbírka starých amfor (96) a jiné keramiky (97). Nejznámějším exponátem a svérázným symbolem Visu je bronzová hlava řecké bohyně Artemidy (93).

U Visu, důležitého strategického bodu Středomoří, se v roce 1866 odehrála jedna z největších námořních bitev mezi italským a rakouským námořnictvem jejíž výročí se zde slaví dodnes (98). Ostrov Vis měl důležitou úlohu i za 2. světové války, neboť v jeskyni ve vnitrozemí ostrova byl v roce 1944 hlavní štáb partyzánského vojska pod velením Josipa Broze Tita. (100).

Na konci cesty po střední Dalmácii je na čase, abychom nahlédli do kamenitého vnitrozemí DALMATINSKÉ ZAGO-

101

102

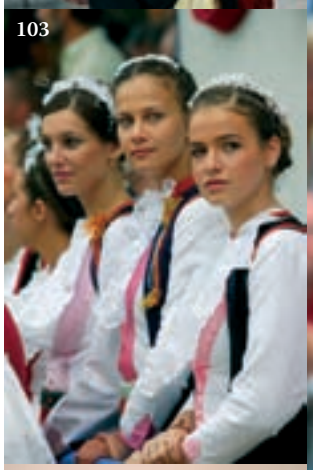
103

104

105

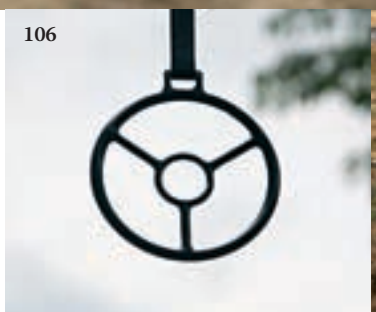
106

107

108

109

110

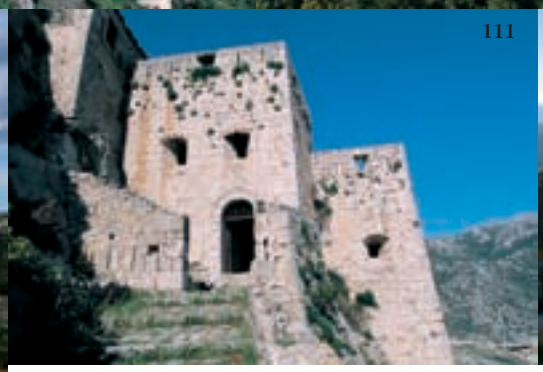
111

112

113

RY, kolébky hrdých horalů a válečníků, kteří si cení starých zvyků. Nejznámějším obyčejem je chorvatská rytířská hra Sinjská alka. Koná se každým rokem v srpnu v Sinji, největším městě Dalmatinské Zagory, na počest výročí bitvy z roku 1715, kdy 500 chorvatských obránců Sinje odrazilo útok 60 000 tureckých vojáků.

V rytířském klání se jezdec na koni v tradičním alkarském kroji (105) v plném trysku snaží kopím na tři pokusy trefit do středu železného kroužku alky (106) a získat nejvíce vítězných bodů. I ostatní účastníci alky jsou oblečeni v tradičních úborech (102) a tradiční kroje si uchovaly i dívky ze Sinje a okolí (103). Kromě alky je Sinj i hlavním poutním místem Zázračné Panny Marie Sinjské (Čudotvornoj Gospi Sinjskoj) v Dalmácii (101) a je zde i zajímavé muzeum (104).

V okolí Sinje je i mnoho archeologických nálezů z antiky a raného středověku a jeho zvláštností jsou středověké náhrobní kameny stećci (107). Na cestě ze Sinje do Splitu je i nejmonumentálnější památka Dalmatinské Zagory – velebná pevnost Klis z 16. století, známá mnohým bitvami s Turky v 16. století (108). Z jejích dodnes zachovaných hradeb (112) a věží (109 a 111) je jeden z nejkrásnějších výhledů na město Split. Monumentální pevnost zdobí i druhé nejdůležitější město Dalmatinské Zagory - Imotski (110 a 113), pod nímž se rozkládá kouzelné Modré jezero (Modro jezero).

1

2

DALMÁCIE – DUBROVNICKÁ OBLAST

Nejhezčí klenot chorvatského kulturního dědictví

3

4

5

6

7

8

9

10

Nejhezčí klenot chorvatského kulturního dědictví - Staré město Dubrovník, se nachází na nejzazším jihu Chorvatska, v nejslunnějším chorvatském turistickém regionu Dalmácie – dubrovnické oblasti. Organizačně patří do Dubrovnicko-neretvanské župy, která se skoro celá rozkládá podél pobřeží. Dubrovník je její nejhezčí a nejdůležitější, ale nikoliv jedinou kulturní perlou.

Je zde i ostrov Korčula, rodné místo Marka Pola, zelené ostrovy Mljet, Lastovo a Elafity s kouzelnými ostrovními osadami, polostrov Pelješac a jeho vinice a kapitánské domy, romantické údolí Konavle či úrodná delta Neretvy. Dubrovnická oblast měla i zvláštní historický vývoj, protože v období od 13. do 18. století se zde mimořádně rozvíjela chorvatská kultura a umění. Její vrchol byl v 16. století, v době největší moci a slávy Dubrovnické republiky (1).

Panorama STARÉHO MĚSTA DUBROVNÍKU, když se k němu blížíme z dubrovnického letiště po silnici vedoucí vysoko nad mořem (2), je jedním z nejznámějších panoramat Chorvatska a celého Středozemí. Ostatně první věta v popisu Dubrovníku na Seznamu světového dědictví UNESCO

11

12

13

14

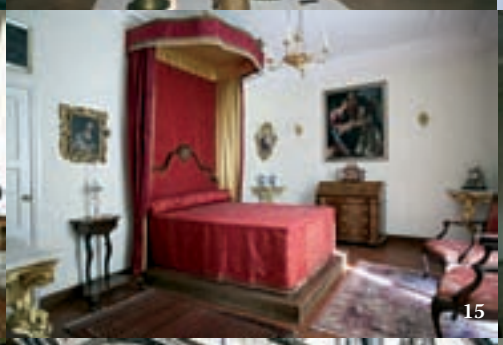
15

16

17

18

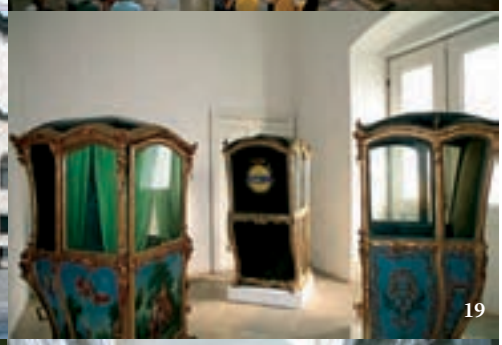
19

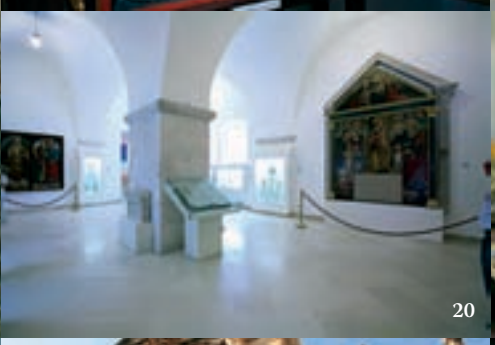
20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

začíná slovy „perla Jadranu na dalmatském pobřeží“, protože málokteré město má tak nádhernou polohu na mořském útesu a málokde se tak dobře zachovaly kamenné středověké hradby a věže (3).

Zdejší opevnění mělo velký význam, protože Dubrovník kvůli jeho kráse a bohatství chtěli získat mnozí dobyvatelé, dokonce i v nedávné válce v posledním desetiletí 20. století. U děl na dubrovnických hradbách dnes již nestojí vojáci, ale mírumilovní turisté (5 a 8), účastníci divadelních představení a folklorních vystoupení (4). Místo děl a pušek odtud dobromyslní turisté obdivují ve světě ojedinělé panorama a snaží se ho zachytit fotoaparátem jako trvalou památku (7 a 9).

Tepnou středověkého Dubrovníku uvnitř hradeb je ulice Stradun (30), na jejímž západním konci stojí velká Onofriho fontána (6) a na východním konci, na náměstí Luža, Rolandův sloup (Orlandov stup), symbol dubrovnické svobody (10). Trg Luža je nejoblíbenější shromaždiště turistů (29) a jedna z hlavních venkovních scén různých pořadů, především dlouholetého kulturního festivalu Dubrovnické letní hry (11).

Trg Luža lemují nejdůležitější světské stavby středověkého Dubrovníku – goticko-renesanční Knížecí dvůr (Knežev dvor), centrum dubrovnické moci, (18) a palác Sponza (26). Obě byly vystavěny již v 15. století jako většina hlavních budov ve starém jádru Dubrovníku. Knížecí dvůr zdobí zajímavé atrium, oblíbená scéna divadelních představení (16). V jeho interiéru (14) – muzeu, se nachází mnoho starožitného nábytku (15), obrazů a soch (17), a také nosítka dubrovnických velmožů (19). Palác Sponza, kdysi celnice a dnes Archív města Dubrovníku, se rovněž pyšní zajímavým atriem (27).

U náměstí Luža jsou i hlavní sakrální stavby Starého města – kostel sv. Blažeje (sv. Vlaha) (31), patrona Dubrovníku, a katedrála Nanebevzetí Panny Marie (Uznesenja Marijina) (23). Obě se vyznačují krásou baroka, protože jsou stavěné koncem 17. století, po katastrofálním zemětřesení v roce 1667. Interiér katedrály zdobí i velkolepé varhany (22) a klenotnice oplývá cennými exponáty, z nichž je nejvzácnější relikviář sv. Blažeje (sv. Vlaha) (21).

Ve městském jádru Dubrovníku je i několik harmonických klášterů s nádhernými interiéry. Vnitřek kostela v areálu

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

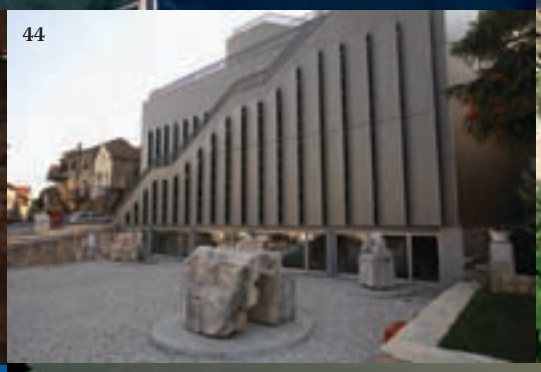
44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

jezuitského kláštera zdobí nástěnné obrazy (24), ve františkánském klášteře je sbírka starého lékárnického vybavení a v dominikánském klášteře je bohatá sbírka obrazů (20) a harmonicky upravené nádvoří (28). Ze sakrálních objektů jiných církví stojí za pozornost synagoga z 15. století (25), druhá nejstarší nepřetržitě užívaná synagoga v Evropě.

Dubrovník je známý i díky muzeím, která ročně navštíví skoro půl milionu návštěvníků. Kromě nejnavštěvovanějšího muzea v Knížecím paláci je zajímavé i Námořní muzeum, kde je možné se dozvědět vše o dějinách dubrovnického mořeplavectví od středověku až do 20. století (12 a 13).

Okolí Dubrovníku nemá mnoho monumentálních staveb, ale vyniká harmonií architektury, včleněné do zeleně přírody. To se nejvýrazněji projevuje v nejjižnějším cípu Chorvatska, úrodném údolí KONAVLE.

Lidová tvořivost se nejvýrazněji projevuje v uchovávání hezkých lidových krojů (39) a péči o architektonické dědictví, jako jsou např. Konavoski dvori u pramene říčky Ljuta (34). Národopisné dědictví Konávlí je uchováno v Etnografickém muzeu městečka Čilipi (37). Nejjižnější část Konavlů a celé chorvatské pevniny na poloostrůvku Prevlaka jsou strategicky důležité kvůli kontrole vjezdu do zálivu Boka kotorska v sousední Černé Hoře, kterému i dnes vévodí monumentální pevnost (33).

Střediskem kraje Konavle je malebné městečko Cavtat (32), v němž se narodil známý chorvatský malíř Vlaho Bukovac. V malířově rodném domě je nyní galerie jeho obrazů (38). Další hodnotnou ozdobou Cavtatu je mauzoleum rodiny Račić z roku 1921 (35), dílo chorvatského sochaře Ivana Meštroviće (36).

Na západ od Dubrovníku se rozkládá Dubrovnické přímoří s půvabnými letohrádky dubrovnických velmožů, obklopených zelení. Na jednom z těchto majetků, v malebném městečku Trsteno (42), bylo založeno nejhezčí chorvatské arboretum, v němž je na malém prostoru zasazeno mnoho rozmanitých subtropických druhů rostlin, květin a stromů. Celé arboretum je upravené jako krajinný park ozdobený sochami, z nichž nejznámější je socha řeckého boha Poseidona před malebnou fontánou (45). Arboretum zdobí i úpravná odpočívadla, z nichž si návštěvník užije krásných výhledů na širé moře (49).

Ještě západněji se rozkládá přírodně nejzvláštnější část dubrovnického regionu DELTA NERETVY se zachovanými močálovitými krajinami, malebnými městečky a vesničkami podél břehů Neretvy, z nichž úpravností a krásou vyniká městečko Opuzen (46). Nedaleko Metkoviće, největšího města delty Neretvy, stojí vesnice Vid na místě někdejší antické Narony. Na původní lokalitě naleziště bylo zřízeno muzeum, vystavěné nad částí římského fóra respektive Augusteuma, s četnými mramorovými sochami císařů (43 a 44).

Vydáme-li se z Dubrovnického přímoří na ostrov Korčulu, přejdeme přes kopcovitý vinorodý polostrov PELJEŠAC. Starým střediskem poloostrova je malebné městečko Ston na šíji, která ho spojuje s pevninou. Mezi Stonem a sousedním Malým Stonem, známým pěstitelským střediskem ústřic, se táhnou velkolepé hradby (41).

54

55

56

57

Na západním konci poloostrova Pelješac je Orebić, jeho největší město a věhlasné sídlo námořních kapitánů (47). O silné mořeplavecké tradici Orebiće svědčí dvě námořní sbírky, jedna se nachází v Námořním muzeum (52) a druhá ve složení sbírky (51) františkánského kláštera (48) na kopci nad Orebićem. Kromě prohlídky kostela a františkánského kláštera Panny Marie Andělské (Gospe od Anđela) (50 53), jsou odtud nezapomenutelné vyhlídky na Pelješacký průplav, Korčulu a další ostrovy.

Největší ostrov dubrovnického kraje KORČULA také nabízí krásu velkých staveb, zvláště jeho hlavní stejnojmenné město Korčula (58). Dnešní vzhled z velké části získala Korčula v období od 14. do 16. století, kdy patřila k Benátské republice, na rozdíl od zbytku dubrovnické oblasti. Korčula je známá typickým půdorysem ulic ve tvaru rybí kosti a zachovalými goticko-renesančními stavbami.

Mezi nimi vyniká katedrála sv. Marka (64) s bohatě zdobeným exteriérem (67) a interiérem s obrazem známého benátského malíře Tintoretta (63). Druhou nejdůležitější církevní stavbou je františkánský klášter (69) s bohatě zdobeným interiérem (68) na ostrůvku Badija nedaleko města. V Městském muzeu Korčuly (59) najdeme exponáty z nejstarších období (62) až do 20. století (65).

Ale pro návštěvníky Korčuly je nejzajímavější dům rodiny Polo (66), protože odtud pochází její nejslavnější syn, proslulý světoběžník a dobrodruh Marko Polo. Korčulané pečují o své dědictví, což se projevuje v církevních slavnostech (60), a ještě více v provozování středověké rytířské hry Moreška, která se jednou za rok tradičně odvíjí na ulicích města (61).

58

59

60

61

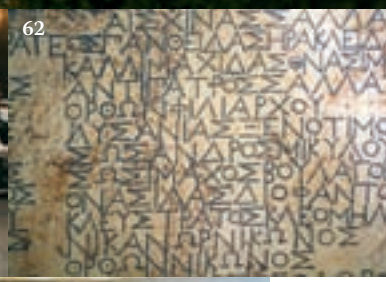
62

63

64

65

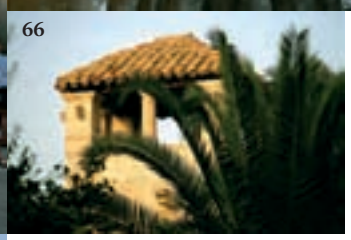
66

67

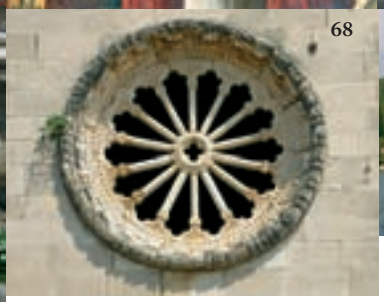
68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

Vzácné dědictví najdeme i ve dvou velkých místech na západě ostrova, Vela Luka a Blato. Poblíž Vela Luky (54), známé přímořským melosem, je nejdůležitější prehistorické nalezište v Dalmácii, Vela Spila. V této jeskyni nad městem (57) byly nalezeny četné keramické, kamenné a kostěné předměty z období neolitu a zachované zdobené hroby (56). Malebné Blato ve vnitrozemí ostrova bylo kdysi největší osadou na jadranských ostrovech. a dnes je známé díky kvalitnímu zemědělství a zachovalé ambientální architektuře (55).

Dva nejvzdálenější dubrovnické ostrovy MLJET A LASTOVO, jsou známé svým přírodním dědictvím - Národním parkem Mljet a Parkem přírody Lastovo. Ale na ostrovech je i mnoho zajímavých kulturních památek, z nichž nejzajímavější je benediktinský klášter z 12. století (74) na ostrůvku uprostřed Velkého jezera v národním parku Mljet(75).

Na Lastovu zaujme svým vzhledem stejnojmenné hlavní město, rozložené ve tvaru amfiteátru po svazích kopce nad úrodným polem. (73). Lastovo se pyšní nápaditými komíny na střechách domů (70), zachovalými lidovými kroji (71) a osobitým karnevalem. Zcela zvláštními klenoty architektury jsou i staré majáky na nejvzdálenějších ostrovech v lastovských vodách, Sušacu, (72) a Glavatu (76).

Na závěr cesty po Dalmácii a Chorvatsku by bylo hříchem nezmínit Elafitské souostroví naproti Dubrovníku, s kouzelnými starými letohrádky a zámky z období největšího lesku slavné Dubrovnické republiky. Nejvíce letních sídel je na ostrově Šipanu a nejhezčí je renesanční zámek rodu Stjepović – Skočibuha ze 16. století (77).

VYDAVATEL: **Chorvatské turistické sdružení** / ZA VYDAVATELE: **Niko Bulić** / REDAKTORKA: **Slavija Jačan Obratov**
SPOLUPRACOVNICE: **Iva Puđak** / KONCEPT, TEXT: **prof. dr. sc. Zoran Klarić** / VYPRACOVÁNÍ MAPY: **Studio Bregant** /
KONCEPT, DESIGN: **Sergio Gobbo** / **Studio Gobbo** Grožnjan / FOTOGRAFIE: **Sergio Gobbo, Damir Fabijanić** (foto č.10 str. 45),
Muzeum moderního umění (foto č.18 str. 59 a foto č. 61 str. 63) / PŘEKLAD: **Dagmar Ruljančić** / LEKTURA: **Helena Jajac** / PŘÍPRAVA
PRO TISK: **Comgraf** Umag / TISK: **RADIN PRINT**, Sveta Nedelja, 2010.

HRVATSKA TURISTIČKA ZAJEDNICA
Iblerov trg 10/IV, p.p. 251;10000 ZAGREB, HRVATSKA
Tel:+385 1 46 99 333; Fax:++3851 455 7827
Internet: www.hrvatska.hr
E-mail: info@htz.hr

Kroatische Zentrale für Tourismus
1010 Wien, Am Hof 13, Österreich
Tel: +43 1 585 38 84
Fax: +43 1 585 38 84 20
E-mail: office@kroatien.at

Kroatische Zentrale für Tourismus
60313 Frankfurt/M, Hochstrasse 43, Deutschland
Tel: +49 69 23 85 350
Fax: +49 69 23 85 35 20
E-mail: info@visitkroatien.de

Kroatische Zentrale für Tourismus
80469 München, Rumfordstrasse 7, Deutschland
Tel: +49 89 22 33 44
Fax: +49 89 22 33 77
E-mail: kroatien-tourismus@t-online.de

Ente Nazionale Croato per il Turismo
20122 Milano, Piazzetta Pattari 1/3, Italia
Tel: +39 02 86 45 44 97
Fax: +39 02 86 45 45 74
E-mail: info@enteturismocroato.it

Ente Nazionale Croato per il Turismo
00186 Roma, Via Dell'Oca 48, Italia
Tel: +39 06 32 11 0396
Fax: +39 06 32 11 1462
E-mail: officeroma@enteturismocroato.it

Chorvatské turistické sdružení
110 00 Praha 1, Krakovská 25, Česká Republika
Tel: +420 2 2221 1812
Fax: +420 2 2221 0793
E-mail: info@htz.cz; infohtz@iol.cz

Chorvátske turistické združenie
821 09 Bratislava, Trenčianska 5, Slovakia
Tel: +421 2 55 562 054
Fax: +421 2 55 422 619
E-mail: infohtz@chello.sk

Horvát Idegenforgalmi Közösség
1054 Budapest, Akademia u. 1, Magyarország
Tel.: +36 1 267 55 88, Fax: +36 1 267 55 99
E-mail: info@htz.hu

Office National Croate de Tourisme
75116 Paris, 48, avenue Victor Hugo, France
Tel: +33 1 45 00 99 55
Fax: +33 1 45 00 99 56
E-mail: infos.croatie@wanadoo.fr

Croatian National Tourist Office
London W6 9ER, 2 Lanchesters,
162-164 Fulham Palace Road, United Kingdom
Tel: +44 208 563 79 79
Fax: +44 208 563 26 16
E-mail: info@croatia-london.co.uk

Croatian National Tourist Office
New York 10118, 350 Fifth Avenue, Suite 4003, U.S.A.
Tel:+1 212 279 8672
Fax: + 1 212 279 8683
E-mail: cntony@earthlink.net

Narodowy Ośrodek Informacji Turystycznej Republiki Chorwacji
00-675 Warszawa, IPC Business Center, ul. Koszykowa 54
Polska
Tel: +48 22 828 51 93
Fax: +48 22 828 51 90
E-mail: info@chorwacja.home.pl

Kroatiska Turistbyrån
11135 Stockholm, Kungsgatan 24, Sverige
Tel: +46 853 482 080
Fax: +46 820 24 60
E-mail: croinfo@telia.com

Kroatisch Nationaal Bureau Voor Toerisme
1081 GG Amsterdam, Nijenburg 2F, Netherlands
Tel: +31 20 661 64 22
Fax: +31 20 661 64 27
E-mail: kroatie-info@planet.nl

Office National Croate du Tourisme
1000 Bruxelles,Vieille Halle aux Blés 38, België
Tel: +32 255 018 88
Fax: +32 251 381 60
E-mail: info-croatia@scarlet.be

Хорватское туристическое сообщество
123610 Moscow, Krasnopresnenskaya nab. 12
office 1502, Russia
Tel: +7 495 258 15 07, Fax: +7 495 258 15 07
E-mail: HTZ@wtt.ru

Hrvaška turistična skupnost
1000 Ljubljana, Gosposvetska 2, Slovenija
Tel: +386 1 23 07 400, Fax: +386 1 230 74 04
E-mail: hrinfo@siol.net

Kroatische Zentrale für Tourismus
8004 Zürich, Badenerstrasse 332, Schweiz
Tel: + 41 43 336 20 30, Fax: +41 43 336 20 39
E-mail: info@kroatien-tourismus.ch

Oficina de Turismo de Croacia
28001 Madrid, Calle Claudio Coello 22, esc.B,1 °C España
Tel.: +34 91 781 5514
Fax: +34 91 431 8443
E-mail: info@visitacroacia.es

Kroatiens Turistkontor
Bjørnholms Allé 20; 8260 Viby J; Danimarca
Tel.: +45 70 266 860
Fax: +45 70 239 500
E-mail: info@altomkroatien.dk

JAPAN,
Ark Hills Executive Tower N613, Akasaka 1-14-5, Minato-ku,
Tokyo 107-0052
Tel.: +81 03 6234 0711
Fax: +81 03 6234 0712
E-mail: info@visitcroatia.jp

www.chorvatsko.hr